
Englands og Skotlands fortrinligste Kvægracer.

Efter det Engelske;

ved

Overkrigscommisſair Joh. Phil. Sage.

(Fortsat fra 3die Bind).

Det langhornede Kvæg.

I Distriktet Craven, et frugtbart Hjørne af West-Riding i Yorkſhire, der grændſer til Lancashire, og ſtilles fra Westmoreland ved de veſtlige Kjarſtrækninger, har der i umindelige Tider været et ſæregt og fortrinligt Slags Kvæg. Det ſkjelnedes fra det indfødtte Kvæg i andre Grevſkaber ved de uforholdsmæssige lange Horn. Ved den gamle Race ſtode Hornene ofte vandret ud til begge Sider; men efterhaanden ſom den blev forædlet, antog Hornene andre Retninger: enten hang de nedad, ſaa at Hovedet neppe kunde græſſe; eller de bøiede ſig ſaa de næſten mødtes foran Næſen, hvilket ligeledes hindrede det fra at græſſe; eller de bøiede ſig umiddelbar ned under Kjæven, ſaa Underkjæven næſten luffedes; eller ogsaa toge Spidſerne Retning imod Næſebenet, og truede med at gjennem-bore det. Men det var ikke blot med Hensyn til Stil-

lingen Hornene forandrede ved Forædlingen, de bleve ogsaa efterhaanden længere, og gave Anledning til dette Kvægs betegnende Navn: de Langhornede (the long horns). Ogsaa i de Egne af Lancashire og Westmoreland, der grændse til Craven, fandtes fra Begyndelsen af denne Race, men efter Sagnet stammede de alle fra Craven. Skulde efterhaanden Bygningen af dette Kvæg være bleven noget forskjellig i disse tre Grevskaber, maatte det være saaledes, at i Craven var det bredest over Ryggen, kortest i Kroppen, bedst bygget og nemmest til Fedning, i Lancashire større og sværere af Lemmer, men med et Fald bag Bovene og ikke saa lige af Ryg.

Der findes to forskjellige Slags af denne Race; den mindre Craven har hjemme i Bjerg- og Kjæreg-nene, er haardsør og meget afholdt af Huusmænd og mindre Landeiere, paa Grund af dens Nøisomhed, den store Mængde fortræffelige Mælk den yder og den Hurtighed hvormed den bliver feed, naar den flyttes til bedre Græsgange. Den større Craven har hjemme paa de jevnere og frugtbare Egne; skjøndt de ligeledes ere gode Mælkere, kunne de, i Forhold til Størrelsen, ikke lignedes med det mindre Slags; men de besidde et ualmindeligt Anlæg til Fedme, og opnaae et næsten ligesaa stort Omfang og Størrelse som den nuværende forthornede Race.

Efterhaanden som disse to Slags udbredtes til andre Egne, bleve de der blandede i større eller mindre Grad med det indfødte Kvæg, antog derved saavel som

ved Forandringen af Clima og Jordsmon, Egenstaber, der gjorde dem skiftede til disse forskjellige Egne, og fik i hver Egn en eiendommelig Bygning, hvorved de let skjeldes fra hinanden. Kvæget i Cheshire, Derbyshire, Nottinghamshire, Staffordshire, Oxfordshire og Wiltshire hører til det Langhornede; men paa ethvert af disse Steder har det et forskjelligt Udseende efter Egnens Bessaffenhed og Hensigten man har med det. Efterat Kvæget paa disse forskjellige Steder har erholdt en bestemt Eiendommelighed, danner det ligesaa bestemte forskjellige Racer som Devonerne, Hereforderne og andre allerede beskrevne Racer.

Paa Forædlingen af det langhornede Kvæg har man ingen Exempler før omtrent 1720, og det er en Grovsmed fra Lintoe i Derbyshire ved Navn Welby, der har den Ære, at staae først paa Listen i denne Henseende. Han havde tillagt sig en Kvægbesætning, der vakte almindelig Opmærksomhed, og som han holdt ublandet; men Kvægsygen, mod hvilken man den Gang ikke kjendte noget Middel, bortrev største Delen af hans Kvæg, og gjorde Ende paa hans Bestræbelser til videre Forædling. Snart efter ham udmærkede Hr. Webster til Canby sig som Kvæg-Dydrætter. Han siges at have havt det bedste Kvæg, man den Gang kjendte. Skade at man kjender saa lidet til disse Mænds Fremgangsmaade ved Forædlingen; man veed kun, at det er fra Hr. Websters Race enhver Forædling af det langhornede Kvæg siden begyndtes.

— Tyren Bloodedges Værdi blev ved et Tilfælde opda-

get; den var kølvet af en treaarig Kvie, tilhørende Hr. Webster, og efter en Tyr, der tilhørte en af hans Naboer. Som Aarig lovede den saa lidt, at han solgte den til en Mand ved Navn Bloodedge, hvis Navn den siden fik; men da det siden viste sig, at den frembragte udmærket Kvæg, kjøbte Webster den tilbage, brugte den i nogle Aar, og solgte den siden til Hr. Harrison i Warwickshire.

Nu fremstod den Mand, der fornemmelig kan betragtes som Hovedmanden for det langhornede Kvægs Forædling, og hvem Samtid og Efterslægt har tillagt den Fortjeneste, at have frembragt saa at sige et nyt Slags Kvæg. Det er en Skam for den Tid's Agerdyrkere, at man ikke har nogen authentisk Beretning om, hvad Bakewell udrettede, om de Grundsatninger han fulgte og de Midler, hvorved han opnaaede sit Niemed.

Den eneste Beretning om Robert Bakewell vi have, er et Flyvefrist i „Gentleman's Magazine“, hvilket alle sildigere Forfattere have holdt sig til, uden imidlertid at neblade sig til at tilstaae, at de have øst af en saadan Kilde. Det fortæller os, at Robert Bakewell var født paa Dishley i Leicestershire ved Aar 1725; paa hvilken Gaard hans Fader og Farfader havde boet. Da han havde bemærket at Huusdyr almindeligviis frembringe andre, der besidde næsten de samme Egenstaber, som de selv, sluttede han, at han behøvede blot af de bedste Racer at udsøge saadanne, som lovede Opdrætteren den størst mulige Nytte,

og at han da vilde være ihand til, ved en omhyggelig
 Spmærtfomhed paa en fremfribende Forbedring, at
 frembringe en Race, af hvilken han kunde udbringe
 den bedste Fordeel.

Beskæftet af denne hertige Tode gjorde han Meier
 til forfællige Dele af England, for at bestee de forfællige
 lige Mæcer, og udværlge de Dyr, som vare bedst tilfæde
 til hans Senfigt, og meest udmærlende af deres Slags.
 Hans Dpholthed og tidlige Skendfæb bevrægede ham
 til at give de Langhornede Fortrinet.

Man har ingen nøiagtig Berærling om de Grund-
 færlinger han lededes af i de forfællige Udværlg han
 gjorde; men Sr. Marfhal, som figer: "han havde
 fenning tilfærlge Sr. Bærlwells Fremgangs-
 mæde, og begunftigedes af ham med mange Mebdeler
 angæende allehaande Landværlens = Gjenfænde," giver
 os nogen Berærling. Gmblertid tilføier han, at det
 fte er hans Senfigt at aabndbare Sr. Bærlwells pris-
 vate Infueller, eller engang at forføge paa at frem-
 færlte hans færlne Fremgangsmaæde." Uppærlværlig
 har Sr. Marfhal haft hæbdærlige Bærlwells til at
 ffulte det, som vilde hæve værl meget værligt at fæde
 opff, fæa man fan blot beffæge, at hans Giffing paa-
 lagde ham vilde Senfyn. Maar han imblertid færl
 om ærlmblærlge Meier for Biffag af Bærlweller og
 gler dette i Forblndelæ med Bærlwells Mærl, fæger
 man næppe ffell ved at anfæge, at det var denne ffore
 flgerbdærlers Grundfærlinger han mebdeler.

"Den ærlmblærlge Meier, figer han (Economy of

the Midland Counties v. 1 p. 297), er Formens Skjønhed. Det maa imidlertid bemærkes, at man holdt sig nærmere til denne Regel i Begyndelsen af Forædlingen (efter en, i en vis Grad, urigtig Grundsætning, at Formens Skjønhed og Nytte ere uadskillige), end for nærværende Tid, da Folk, der have en lang Praxis, gjøre Forskiel mellem et nyttigt Slag og et blot smukt.

„Den næste Regel man lægger Mærke til, er Forholdene i de enkelte Dele, eller hvad man kunde kalde en nyttig Form, til Forskiel fra en smuk Form, saa at de Dele, der ansees som Af-fald, eller staae i ringere Priis paa Torvet, ere ringere i Forhold til de bedre Dele.”

„Den tredie Regel ved Forædlingen, er Musselbelenes Textur, eller som det i daglig Brug kaldes, Kjødets. Denne Egenfskab ved Kjødets, som har i lang Tid været bemærket baade af Slagterne og af dem, der spiste Kjødets, har Opdrætteren tilforn ikke taget tilbørligt Hensyn til. Denne Regel førte til Erkjendelse af den Kjendsgierning, at Kjødtrævlernes Bestafsenhed beroer ganske paa Racen, og ikke, som man tilforn antog, paa Dyrets Storrelse. Men den Regel, som tilbrog sig den største Opmærksomhed, og fremfor Alt har Krav paa Kvægfeederens, er Nemhed til Fedning, eller Anlægget til Fedme i en tidlig Alder og i kort Tid ved rigeligt Foder. Om denne Egenfskab har man fuldkommen bragt det paa det Rene, at den er arvelig.”

Derfor beroede Alt, efter Bakewells Mening, paa Racen; Formens Skjønhed, Kjødets Bestaffenhed og Anlæg til Fedme, ere naturlige Følger hos Afkommet af lignende Egenstaber hos Forældrene. Hans hele Opmærksomhed var henvendt paa disse fire Punkter, og han glemte aldrig, de kunde være forenede, og fandtes undertiden forenede hos samme Individ.

Man havde hidtil bestræbt sig for at frembringe Forædlingen ved at udvælge Hanner af Egnens Race, og krydse dem med Hanner af en anden Race. Hr. Bakewells gode Forstand ledede ham til at antage, at Diemedet bedre kunde opnaaes ved at parre de forskjellige Grene af samme Race, end ved Blanding med nogen fremmed.

Efter disse nye og klogtige Regler, begyndte han sit Foretagende. Han kjøbte to langhornede Kvier af Hr. Webster, og han forskaffede sig en meget lovende langhornet Tyr fra Westmoreland. Til disse og deres Afkom indskrænkede han sig; parrede dem, eftersom han antog han bedst kunde udvikle eller frembringe et eller andet fortrinligt Punkt (point), eller ogsaa hurtigt og virksomt bortsfjerne en eller anden Feil.

Efterhaanden som hans Besætning tog til i Antal, blev han istand til at undgaae den skadelige og affræstende Følge af at tillægge altfor nær i samme Slægt (in and in). Racen var den samme; men han var istand til at sætte et eller to Led mellem Lemmerne af den samme Slægt. Han kunde vedligeholde alle Fortrin ved Racen uden Fare for Udartning og

Forædlingen stete ligesaa hurtig som fuldstændig. Der hengif ikke mange Aar, før hans Besætning overgif alle andre med Hensyn til en rund Form, smaae Knokler og Næmhed til at ansætte udbændigt Fedt; men paa samme Tid formindskedes betydeligt Kvægets Egenstrib som Malkere. Studestalderen kunde ikke noksom rose Dishley eller det nye Leicester langhornede Kvæg; men Meieri-Cieren og den mindre Landmand, holdt sig til den gamle Race, som den, der var ham tjenligst.

Hr. Bakewell havde mangen Fordom og mange Vanskeligheder at overvinde, og det er ikke at undres over, at han ofte blev indviklet i Fortrædeligheder; men han oplevede at see det fuldkomneste Held ved sit Foretagende*). Han døde i sit halvfjerdsjindy-

---

*) I det lærerige og underholdende Værk „Illustrations of Natural History” findes følgende aandrige, men altfor strenge Critik af Bakewells System: „Det var hans store Grundsatning, at Knoklerne paa et Dyr, der var bestemt til Menneskesføde, ikke kunde være for smaae, og at Fedtet, som den kostbareste Deel af Kroppen, selvfølgelig ikke kunde være for rigeligt. Ved at følge denne Theori, at frembringe unaturlig smaae Knokler og rund Kropbygning, søgte han at bedække Knoklerne i alle hans Dyr udbændigt med Masser af Fedt. Deraf kommer det, at den nye Leicester-Race, paa Grund af dens overdrevne Antag til Fedme, kun frembringer lidet spiseligt Kjød, og dette er, som en naturlig Følge deraf, ringe af Smag og Beskaffenhed. Dens Vægt staaer ikke i det rette Forhold til Kroppens Størrelse, og naar den ikke er fuldkommen feed, er Kjødet grovt og smagløst; men er den det, saa er der næsten ikke andet end

vende Aar. Hans Afsyn udtrykte Driftighed og en høi Grad af Venlighed, hans aabne og behagelige Væsen var netop skiftet til at vedligeholde den Folkesyndest han havde vundet; og hans Gjæstfrihed mod Fremmede kjendte ingen anden Grændse, end hans Evne til at udøve den.

Man fortæller mange Anecdoter om hans Menneskelighed mod de forskjellige Flokke Dyr, der vare under hans Baretægt. Han taalte ikke, at hans Tjenestefolk udøvede den ringeste Grusomhed mod Dyrene, og han udtalte sig stærkt mod de Grusomheder, der udøvedes af Slagterne og Prangerne, og gav selv det skjønneste Exempel paa Venlighed mod Dyrene*).

Fedt paa Kroppen, og en betydelig Deel maa sælges til ringe Priis, til Spedelys istedetfor til Menneske-Føde, ikke at forglemme hvormeget der gaaer tilspilde ved saadant overdreven fedt Kjød. — Denne store Mand i sit Fag væmmedes ved at see Kvæg af en saa knoklet og grov Bygning, at ingen Tid eller Foder vilde forslaae til at sætte Kjød paa det, og besluttede med patriotisk Begeistring, at raade Bod herpaa, ved at frembringe en fordeelagtigere Race; men uheldeligviis drev hans Iver ham til den modsatte Yderlighed. Efter at han med stor Anstrængelse og Omkostning havde skabt en Race, hvis fornemste Fortjeneste var at frembringe Fedt, efterlod han sine Disciple og Efterfølgere at frembringe en anden, der kunde give det Magre til Fedtet?.

*) En Forf. i „Gentleman's Magazine" siger, at de forskjellige Dyrs Føielighed ikke kunde undgaae Opmærksomheden; det var en Egenskab hos dem alle. I en Alder, da de fleste Tyre ere uvane og rasende, var Tyren „gamle C", en Søn .

Hr. Bakewells navnkundige Tyr, Twopenny, var avlet af Westmoreland Tyren og den gamle Comely, som var en af de to Kvier han kjøbte af Hr. Webster; den nedstammede altsaa paa Modrene Side fra det berømte Canley Blod. Hr. Bakewell havde siden en endnu værdifuldere Tyr, ved Navn D. Denne holdt

---

af Comely, saa from som et Lam; den slikkede sin Nøgter paa Hænderne, og naar man tog paa den eller klæde den, knælede den næsten ned. Den samme Lov giver Hr. Young dette Kvæg i sin „Eastern Tour,” hvor han taler om Hr. Bakewells Behandlingsmaade af det: „en anden Beshynderlighed, siger han, er den forbausende Mildhed, hvormed han opdrætter disse Tyr. Alle hans Tyre staae stille paa Marken og lade sig undersøge; de drives fra en Mark til den anden, eller hjem, med en lille Kvist; han selv eller hans Tjenestefolk gaae ved Siden af dem og føre dem med en lille Stok hvorhen de lyst; hertil ere de vant fra Kalve af. En Dreng med en tre Fod lang Stok, ikke tykkere end hans Finger, kan føre en Tyr fra de andre Tyre, eller dens Køer, fra den ene Ende af Gaardens Marker til den anden. Og denne Føielighed er blot en Folge af Behandlingsmaaden.”

Sin Gal havde Hr. Bakewell meget beshynderlig smykket, de forskjellige Stykker af ethvert af hans mere udmærkede Hoveder vare nedfalte eller ophængte ved Siden af hinanden. Der fandtes ogsaa Skeletter af forskjellige Racen, for at man kunde sammenligne dem med hinanden, og lettere lægge Marke til Forskjellen. Men i Særdeleshed var nogle Stykker af den gamle Comely, Stam-Moderen til hele Racen, mærkelige; hun blev ikke slagret for hendes Tilværelse blev hende til Byrde; men Fedtet paa den ydre Side af Lendestykket var dog fire Tommer tykt.

han fornemmelig til eget Brug, undtagen i en Deel af een Springtid, da han leiede den ud til Hr. Fowler, samt at der blev bragt nogle faa Køer til den for en Betaling af 5 Guineer hver Ko. Den var avlet af en Søn af Twopenny og en Ko, der baade var Datter af og Søster til denne Tyr, og hun var kælvet af hans egen Moder. Den Maade Hr. Bakewell brugte at opdrætte Ungkvæget paa, var ikke synderlig forskjellig fra den nubrugelige. „Kalbene pattede i 8—14 Dage, eftersom de vare stærke; de fik derpaa Sødme af Botten nogle faa Maal, derpaa blandedes denne med afflummet Mælk i en kort Tid, og derefter den bare afflummede Mælk eller ogsaa en Bælling, lavet af Mælk, Vand, straaet Havre o. dl., og undertiden Oliefager, indtil Ostlavningen begyndte, hvis det var paa en Meieri-Gaard; hvorpaa fulgte Bælling lavet med Valle, eller den bare Valle naar de vare paa Marken; om Natten passede man stedse at tage dem ind, indtil Barmen ret var kommen i Beiret. Tyreskalve og Kvieskalve af udmærkede Forældre (high-bred) lod man patte indtil de vare sex, ni, ja stundom endog tolv Maaneder gamle; man lod dem da gaae med Moderen, eller hvad der var almindeligere, med mindre udmærkede Køer eller Kvier.

Efter nogle faa Aars Forløb fik Hr. Bakewell en Medbeiler i Hr. Fowler til Kollwright i Oxfordshire paa Grændsen af Warwickshire. Ogsaa hans Kvæg var af Canley Blodet; de fleste af dem havde han kjøbt af Hr. Bakewell, og hans Tyr Shakspeare, den

bedste Tillægstyr (Stock-getter), den langhornede Race nogenstinde besad, var en Søn af gamle D. med en Datter af Twopenny, og altsaa af reent Canley-Blod.

Hr. Marshall giver følgende meget lærerige og interessante Beskrivelse af denne Tyr; den er tillige en smuk Udvikling af nogle af de vigtige Grundsætninger for Kvægtillæg: „Denne Tyr var et slaaende Exempel paa det Naturalisterne kalde tilfældig Varietet. Skjøndt den var tillagt som ovenfor anført, havde den neppe arvet et eneste Punkt (point) af den langhornede Race, med Undtagelse af Hornene. Da jeg saae den i Aaret 1784, var den 6 Aar gammel og noget under dens almindelige Huld, dog paa ingen Maade mager, og saae saaledes ud: „Af Hoved, Kjæver og Hals var den mærkelig fin og reen; Brystet overordenlig dybt, Brystbenet naaede ned til Knæerne. Ryggen skarp og stod op over Bovene, saa at der blev en Huulhed paa begge Sider bag den. Lenden var naturligtviis smallere mod Ryggen, men mærkelig bred mod Hosterne, der paa en egen Maade vare fremstaaende. Krydsset var i Virkelighed langt, men tilsyneladende kort; dette skyldtes en særdeles Dannelsse af Bagdelen (rump); ved første Diefast saae det nemlig ud som om den forreste Deel af Halen var hugget fra Ryghvirvlerne, et af disse Been udtaget og Halen derpaa tvungen ind for at erstatte dette Led; dette besynderlige Udseende frembragtes ved en Krands af Fedt rundt om hvor Halen var ansat. Denne Omstændighed vilde paa et Maleri betragtes som en Banskabning, men

var i høieste Grad et fortrinligt Punkt. Knæet net, men Laarene temmelig fyldige og mærkelig nedhængende. Benene korte og Knoflerne fine. Kroppen overalt (med Undtagelse af Ryggen) stor, rummelig, dyb og godt rundet.”

”Med Undtagelse af Hornene havde den ganske Bygning af en Holderness eller Teeswater Tyr. *) Kunde man have ombyttet Hornene, vilde den gaaet for en almindelig Tyr af en af disse Racer. I begge Ender vilde man anseet den for taalelig god, men Midten meget mangelfuld; havde man brugt den til Køer af nogen af disse Racer, vilde Afkommet vist være blevet af middelmaadig Beskaffenhed; men da den blev brugt til Køer, som vare mangelfulde hver den var fyldig — naar undtages den nederste Deel af Laaret — og fyldige hvor den manglede Kjød, hævde den den langhornede Race til en Grad af Fuldkommenhed, den uden et saadant ualmindeligt Monstrum neppe havde naaet.”

Det er ikke at undres over, at en saa ualmindelig Bygning maatte forbause dem, der lagde sig efter Forædling af denne Race, eller at saadanne Fuldkommenheds-Punkter, de saalænge forgyæves havde bestræbt sig for at frembringe, skattedes meget høit. Eieren var den første, der skattede Tyrens Værd og kunde aldrig bevæges til at skilles ved den undtagen til Hr. Princep,

*) Dette kunde være sandt eftersom det korthornede Kvæg den Gang saae ud; men Shakspeare ligner dem ikke synderlig i deres nærværende forædlede Tilstand.

som leiede den i to Springtider til den ualmindelig høie Priis 80 Guineer hver Springtid. Den bedæffede indtil den var 10 Aar gammel, men da blev den kryds- lam og følgelig ubrugelig, skjøndt den isvrigt var fuld- kommen sund. Dens Fader D var flinkere i en Alder af 12—13 Aar, end Tyre almindeligviis ere i en Alder af 3 eller 4 Aar.

Som et Beviis paa den Anseelse den forædlede Leicester-Race begyndte at naae, kunne de Priser tjene, der gaves i 1791 for nogle af Hr. Fowlers Kvæg ved offentlig Auction.

Tyre.

Garrick 4 Aar gammel	250 £
Sultan 2 " "	230 -
Washington " "	215 -
A, ved Garrick, 1 Aar gammel	157 -
Young Sultan " "	210 -
E, ved Garrick " "	152 -

Ser Tyre, hvoraf de fem Kalve, i Alt 1214 £.

Kvæg.

Brindled Beauty, by Shakspeare	273 £
Sister to Garrick	120 -
Nell, by dito	136 -
Y. Nell, by brother of dito	126 -
Black Heifer	141 -
Dam of Washington	194 -

Ser Kvæg 990 £.

I det Hele udbragte 50 Stkr. Kvæg, ved denne Auc- tion, Sterl. 4289 £ 4 s. 6 d.

Endnu fortjener blandt adskillige Andre at nævnes Hr. Princep til Croxall i Derbyshire, blandt dem, der med stort Held befattede sig med denne Races Forædling. Man antog at han i sin Tid havde den bedste Besætning Meieri-Røer af den langhornede Race i hele Mellem-England. Hans Besætning nedstammede fra en Ko ved Navn Bright, avlet af Hr. Websters Bloredge — Stamfaderen til Canley Blodet —, og han forædlede den meget ved Shakspeare, som vi nys have seet han leiede af Hr Fowler i to paa hinanden følgende Springtider. Hr. Parkinson fortæller at Hr. Princep blev engang buden 500 G. for en toaarig Tyr. Ligeledes blev der budet ham 2000 £ for 20 af hans Meieri-Røer. En 4aarig Stud af hans Tillæg veiede 3472 Pd.*), dertil i Tælg 350 Pd og Huden 177 Pd. En anden af Hr. Princeps Drex fededes hos Markien af Donegal i 1794. De fire Fjerdinge veiede 1988 Pd., Tælgen 200 Pd. og Huden 177 Pd.

Og nu maae vi spørge, hvad blev Resultatet af alle disse Anstrengelser? Blev der frembragt en Race, der lønede saamange forstandige Agerdyrkeres Talenter og Iver? Hvad er der bleven af den forædlede, langhornede Race? Hvor findes den nu? Det var vistnok et herligt og heldigt Forsøg. Det syntes en Tid at svare til disse klogtige og opvakte Mænds meest sangvinste Forhaabninger. I de Egne hvor man fulds

*) 248 stones of 14 lbs to the stone (424 st. Smithfield weight).

førte Forsøgene frembragtes en Race Kvæg, med hvilken kun faa kunde maale sig, og som kun Herefter en overgif. Det bragte det langhornede Kvæg dertil, at det kunde maale sig, og det ofte heldigt, med de sværeste og bedste Middelhornede. Det gjorde meer, det forædlede i en betydelig Grad hele den langhornede Race. Lancashire, Derbyshire, Staffordshire-Kvæget blev og er endnu forædlede Racer, de bleve af med en Deel af deres Knoffelmasse; de begyndte at ansætte Fedt og Kjød paa de fordeelagtigere Punkter; de vorede noget tidligere ud, og hvor Forædlings-Processen ikke blev drevet for vidt, erholdt selve Meierikvæget et Anlæg til at frembringe Mælk af Foderet, naar man vilde have Mælk, og siden at anvende det samme Foder til at ansætte Kjød og Fedt. De midlandste Grevskaber ville altid have Grund til at mindes Bakewells Navn med Agtelse og Taknemmelighed. De irlandste Opdrættere skylde det nye Leicester Kvæg Alt; en heel ny Race er virkelig fremkommen siden de forædlede Langhornede bleve indpodede den indfødte irlandste Race.

Hr. Marshall beskriver den forædlede langhornede Race som den fandtes i hans Tid hos Bakewell, Princep og Fowler saaledes:

”Førdele lang, men let og elegant, Halsen tynd, Kjæven reen, Hovedet fiint, men langt og tilspidset.

”Diet stort, klart og fremstaaende.

”Hornene afverlende store efter Rjønnet. Tyrenes ere nemlig forholdsvis korte, fra 15 til 24 Tommer;

paa de faa Stude man den Tid havde tillagt af denne Race, vare de overmaade lange, fra $2\frac{1}{2}$ til $3\frac{1}{2}$ Fods Længde; Kørernes næsten ligesaa lange, men langt finere og meget fint tilspidsede. For det Meste hænge de nedad Kjøverne, og derpaa, hvis de ere vel boiede, hvad især mange af Kørernes ere, skyde de fremad med Spidserne.

"Bovene ere særdeles fine og tynde hvad Knoklerne angaaer, men tykt bedækkede med Kjød; ikke det Mindste Spor af Knoklerne er synligt.*)

"Gjordskedet (the girth), eller Omfanget om Gjordskedet, ringe i Sammenligning med de forhornede og middelhornede Racer.**)

"Ryggen var mærkelig fyldig, naar Hovedet var fedt; men huul, naar det var magert.***)

"Lenden bred, og Hosterne vide og fremstaaende.****)

*) Dishley-Racen udmærkede sig i dette Punkt. Nogle af Kviernerne havde Bove saa smukke som Baddeløbs-Hestes.

***) Mange af Hr. Fowlers Kvæg vare imidlertid meget smukke i Gjordskedet.

****) Dette betragtes af nøieregnende Dommere som et Kjendtegn paa godt, mørt Kjød. De store, haarde Ligamenter (Senebaand), som hos nogle Høveder, naar de ere magre, strække sig langs med Rygraden fra Halsens Ansættelse til den forreste Deel af Lenden, siger man skal være et Tegnpaa, at Kjødet er af en slet Beskaffenhed. De bevise egentlig kun god Styrke i Ryggen, og rimelignvis hos Dyret i Ulmindelighed, og antyde saaledes at Kjødet er senesuldt, og seit.

*****) En bred Lend med fremstaaende Fedt paa Hosterknoklerne

”Krydsset langt og lige, Halen ansat forskjellig, selv hos Individet af største Anseelse.*)

”Bagknaet lidet; men Laarene i Almindelighed kjodfulde, dog i deres bedste Dannelselse spidstilløbende mod Stanken.

”Benene smaae og rene, men forholdsviis lange; Fødderne i Almindelighed nette og af Middelstørrelse.

”Kroppen saa nær valseformig, som Dyrets naturlige Form vil tillade; Ribbenene staae bredt ud fra Ryggen af; Bugen lille.**)

”Kjødet feiler sjelden at være af bedste Bestaaelse.

”Huden af Middeltykkelse.

”Løddet forskjelligt, brogede, finkgraa (Inch-

kan være ønskelig, men ved fremstaaende Knokler er der hverken Skjønhed eller Gavn. Fylbige Hoster kan være fordeelagtige, men fremstaaende neppe.

*) Shakespeares Krøns er ovenfor beskrevet. Tyren D's (S's Faders) var ikke mindre mærkeligt; Halen saa ud, som groede den ud af Ryggen, istedetfor at være en Fortsættelse af Ryghvirvlerne, og den øverste Deel af Halen dannede en Bue, som hævede sig nogle Tommer over Ryggens Linie. Malet gjorde dette en meget god Effect; men det er et meget slemt Punkt (point) for Stalderen, da det bidrager til at skjule Fedtet paa Bagkjødet (the rump). I dette som i mange andre Punkter vare Fader og Søn saa forskellige, som om de slet ikke hørte til samme Slægt.

**) De, som forædlede det langhornede Kvæg, vare i Bildfarelse ved at betragte dette (en lille Bug) som et Fortrin.

back), fimmelgule ere almindelige; jo lysere Løddet er, desto mere synes Hovedet at agtes.*)

”Fødnings-Nemheden var ved denne forædlede Race unægtelig god, naar Hovedet var udvoret.

Som Fedeqvæg havde det en høi Rang. Man holdt sig strengt til Grundsætningen for den nyttige Form: Knoflerne og Affaldet var ubetydeligt, og Fordelen let; medens Ryggen, Lenden, Krydset og Ribbenene var svært belagte med Kjød af den bedste Beskaffenhed. Med Hensyn til tidlig Udvikling har det ogsaa vundet betydeligt. I Almindelighed kan man antage det har vundet et Aar i Slagtnings-Stand, og om det maaskee ikke er fuld saa svært af Vægt som tilforn, er dette ringe Afslag i Vægten rigelig erstattet ved det fortrinligere Kjød, dets tidligere Modenhed og det mindre Foder der fortæres.

”Som Meieri-Kvæg er deres Fortrin mindre; eller man kan gjerne sige, der er ingen Tvivl om at deres Melfrigidom betydelig er formindsket.

”Til Trækdyr gjør deres hele Bygning dem uffik-

---

*) Kvæg af lyst Lød synes altid at være større end de mørkebrune eller sorte; det er maaskee derfor man foretrækker de lyse Lød. Der er et optisk Bedrag til Gunst for dem; men isørigt skulde man, dersom ellers Løddet har noget at gjøre med Værdien af et Dyr, give de mørkefarvede Fortrin, da det antyder større Haardsørhed, almindeligviis i Forbindelse med ligesaa blød Hud. Hr. Websters Kær, Stamforældrene til Canley Blodet, skulde have været røde, og af det samme Lød var nogle af Hr. Fowlers bedste Høveder.

fedede; dog ere mange af dem tilstræffelig kraftfulde, og de ere raffere end flere andre Racer, der bruges for Plov og Bogn, men Dannelsen af Hornene er en uovervindelig Hindring i at benytte dem paa denne Maade."

Men hvad er der bleven af Bakewells forædlede langhornede Race? Et Hemmeligheds=Slør skjulte for det Meste hans Fremgangsmaade, og dette var ikke hans Ven, Hr. Marshall, villig til at løfte. Den Grundsætning han syntes at følge, at tillægge saa aldeles i een Familie (in and in), var ny, dristig og heldig. Nogle af de Hoveder vi have omtalt vare overordentlige Exempler, ikke blot paa Godlidenhed, men Beviser paa Systemets haandgribelige Fordeel; men han havde ogsaa en stor Besætning at arbejde paa, og Ingen kjender til hans mulige Afvigelser fra Regelen, eller til hans fløgtige Indskyden af fjernere Beslægtede, naar han saae eller ahnede Fare.

Det Sande heri er, at Mesterens Aand ikke saasnart var borte, før denne Races Character begyndte efterhaanden at forandre sig. Den havde erholdt en vanskelig Constitution, der ikke stemmede med det almindelige Kvæghold og Behandling; og den begyndte langsomt, men unægteligt, at udarte. Mange af Dyrene vare bragte til den Grad af Forfinelse, at Frugtbarheden var usikker. Hertil kommer at en Medbeiler — og det en stærkere — viste sig paa Marken. De forædlede Korthornede begyndte at indtage Bredderne af Teesfoden. De viste ligesaa megen Næmhed til at blive fede, en større Krop og tidligere Modenhed.

Westmoreland var disse Langhornedes Fødeegn; derfra havde Webster bragt Stamfaderen til Canley-Blodet, og Bakewell havde søgt Stamfaderen til hans Besætning der; men selv i Westmoreland viste de Korthornede sig, de udbredte sig der, satte sig fast og fortrængte paa en Maade de Langhornede. De fandt Bei til sydligere Egne, blandede sig med de indfødte Racer; en Krydsning med dem frembragte almindeligviis større Mængde Mælk, Nemhed til Fedning og tidligere Modenhed. Sandt er det, at man, for at vedligeholde disse Fortrin, almindeligviis saae sig nødsaget til hyppig at tye tilbage til de Korthornede; men Fortrinene har man dog erhholdt, og kan man vedligeholde. Derfor have de faaet fast Fod alle Steder; de vare Fedevæg paa de store Gaarde, og en anden Art af dem besatte Meierigaardene. Fortrinene der tilveiebragtes ved de forædlede Langhornede vedblive, men Racen selv formindstes, og paa nogle Steder er den næsten ganske forsvunden; for nærværende Tid, og det selv i Leicestershire, drive de Korthornede stærkt de Langhornede af Marken. Læseren vil neppe kunne troe det, men det er desuagtet den rene Sandhed, at der i dette Dieblif (1833) ikke findes en eneste forædlet Leicestereer paa Dishley-Gaard, og der findes neppe en halv Snees rene Leicestere i en Omkreds af et Par danske Miil fra denne Gaard. Man skulde næsten troe, at en Naturbegivenhed eller en Pest havde bortfejlet hele denne fortrinlige Race.

Lancashire.

I den sydlige Deel af dette Grevskab, det langhornede Kvægs Fødeegn, sees denne Race nu sjelden i ublandet Tilstand. I Nabolaget af de store Byer holdes især Yorkshires-Køer; thi hvad Mængden af Mælk angaaer, kan intet andet Kvæg maale sig med Holdbernessen.*) Hvor man tjærner Smør foretrækker man en Krydsning mellem de Lang- og Korthornede. Dette Kvæg siger man er haardførere, mindre underkastet Sygdom, og Melken af den Korthornedes Afkom er kun lidet formindsket i Mængde, medens den vedligeholder den særdeles Fedme, den Langhornedes Mælk besidder.

Dyrlægen, Hr. Harrison i Lancaster, udtrykker sig om Kvægracens Tilstand der i Eggen saaledes: "Siden Rasriet for det korthornede Kvæg er begyndt og endnu varer ved her i Nabolaget, er Tillægget af

*) I Nabolaget af Manchester giver en god Holdberness i Gjennemsnit omtrent 11 Potter Mælk om Dagen. En god langhornet Ko vil omtrent yde 9 Potter. Hr. Stevenson angiver i Oversigten af Lancashire i 1814, Indtagten og Udgiften ved en Meierigaard i Nærheden af Manchester (den omhandlede Forpagtergaard var $115\frac{1}{2}$ Lancashire-Acres stor) saaledes:

Forpagtnings-Udgiften	15 Acres med Havre
om Aaret . . . . £ 520.	til 15 £ . . . . 225.
Skatter . . . . . 84.	20 dito til 20 £ . . . 400.
Folkeløn . . . . . 234.	40 Køer til 12 £ . . . 480.
Fordeel . . . . . 267.	£ 1105.
£ 1105.	

den indfødte langhornede Race efterhaanden aftaget, saa det er nu en meget vanskelig Sag at finde en god Besætning af Langhornede, da der ikke er mere end et halvt Dussin Landmænd, i en Omkreds af 20 engl. Meil, der tillægger dem. Imidlertid har Hr. Allen Kirk ved Middleton en Besætning af Langhornede, der ikke overgaaes i reent Blod."

„Kvæget i dette Nabolag bestaaer for det Meste af Blandings-Racer, Lang- og Korthornede, Korthornede og Stotste; men det er især de Korthornede og deres forskjellige Krydsninger, der undertrykke de Langhornede og synes hurtig at ville træde istedet for dem."

„At den langhornede Race er udartet paa de sidste Aar kan man ikke undres over, naar en Halvblods-Ko betales dyrere paa ethvert af vore Markeder end den rene Langhornede, enten det saa er til Staldning eller til Meieri."

Han giver dernæst følgende Beskrivelse af den langhornede Race, saaledes som den nu er beskaffen: „Hovedet langt og tykt, med bred Pande; Tøsen bred og flad; stort Øie; temmelig smaae Øren; Hornene flade ved Roden, men efterhaanden rundere mod Spidserne, temmelig nedhængende ved deres Begyndelse, men derpaa opadvendte og krøllede i forskellige Retninger; Halsen og Fordelen tyk og svær, men Ryggen smuk; Brystet vidt, men Brystbenet (Sternum) rækker ikke saa langt fremad eller saa høit op som hos den Korthornede, hvorved Halsen seer ud, som om den kom ud lavere nede fra Brystet. Ribbenene korte;

Kroppen meget rund og lang. Krydsfet er noget smalt, hvilket hidrører fra, at Hoftebenet ikke danner saa bred og vandret en Overflade som hos de Korthornede; ofte ere de ogsaa ujevne fra Midten af Hoftebenet (det hellige Been) og bagud. Laarene ere almindeligviis rundere og større end hos de Korthornede; Haalen er tykkere; Knoflerne i Benene ligeledes tykkere og tungere. De Langhornede ere sværere af Bægt, i Forhold til deres Størrelse og Omfang (Maal), end de Korthornede, og Huden er tungere, men den er ikke saa bevægelig og fri under Haanden. Løddet er forskjelligt, men rødbrunt med plettede eller røde Been og en hvid Streg langs hen ad Ryggen, er det fremherskende. Bægten er almindeligviis 160 π hver Fjerding, naar de ere fede; men i Priis staae de baade som Fede- og Malfetvæg henved, eller fuldt 2 π ringere."

Man sammenligne denne nœiagtige Beskrivelse af de nuværende bedste Langhornede med den ovenfor (S. 12) meddeelte af Hr. Marshall over den gamle Bakewell'ske Race. Talrige Krydsninger af alle Slags findes i Midten af Lancashire; den mellem den Langhornede og Holderneffen er den almindeligste og bedste, og siges her, ikke blot at vedligeholde, men endog at besidde Begges gode Egenskaber i forholdet Grad. De passe til alle Egne i Grevskabet; de ere haardsførere end de Korthornede og de have ved Krydsningen vundet med Hensyn til Melk og Smor, ogsaa ere de bedre Fedetvæg end de Langhornede, blive fede i kortere Tid og udvore meget tidligere. De ere finere af Hoved

og Hals, Ribbenene ere længere, og de beholde desuagtet deres tønderunde Bygning. De ere bredere over Kryds og Lend; Huden er friere under Haanden og ikke saa tung, og de opnaae en større Bægt naar de fedes. Det fremherskende Løb af dette Blandingskvæg er rødt og hvidt.

Afkommet af den første Krydsning er fortræffeligt, men Tillæget af dette er usikkert, og i de fleste Tilfælde er den tredje eller fjerde Generation igjen langhornet, men uden den oprindelige Races gode Egenskaber. De ere formindskede i Størrelse, slette Maltere, og ikke saa nemme at fede; dertil kommer, at det er meget uvist om Koen vil tage ved Tyren. Fuldkommen en Trediedeel af disse Halvblods-Køer bliver ikke med Kalv.

Udskillige Landmænd have derfor ønsket at gjenoprette den rene langhornede Race; men der er større Bæmselighed ved at forstaafe sig gode langhornede Tyre, end man skulde antage for muligt i Lancashire, deres oprindelige Hjem; de have derfor været nødte til hyppig at tye til korthornede Tyre, da deres Kvæg ellers vilde blive næsten uden noget Værd. Endskjøndt Hr. Harrison af en naturlig Partiskhed for det langhornede Kvæg er uvillig til at opgive det, anfører han dog to Forsøg paa at gjenoprette denne Race, der begge faldt uheldigt ud. Imidlertid have dog nogle Landmænd paa de allersidste Aar med temmeligt Held bestræbt sig for at gjenoprette denne Race.

Der findes mange store Meierigaarde i dette Grev-

forderen, og de fleste de Korthornede, hvilke her, som overalt i England, fortrænge de andre Racer.

Bedfordshire bidrager meget til at forsyne London med Meierikøer. Nordfra bringes en Mængde Kvier, som efter et Ophold af nogen Tid i dette Grevskab affættes til Hovedstaden som Lødekøer. Hos nogle Landmænd — der vel i dette Stykke bære sig galt ad — beholdes disse som Malkøkøer i 2—3 Aar, inden de affættes til London. Der tillægges meget faa Kalve, undtagen af to eller tre opvakte Landmænd, i Spidsen for hvilke staaer Hertugen af Bedford.

Skjøndt Francis, Hertug af Bedford, især henvendte sin Opmærksomhed paa Forædlingen af Faaret, var der dog kun faa Kvægracer, hvis relative Egenstaber og Værdi ikke blev prøvet paa Woburn, og den ene Race blev opgivet efter den anden, indtil han, da han døde i 1802, vaskede mellem Nord-Devoneren og Hereforderen. Hans Broder og Efterfølger, den nuværende Hertug af Bedford (1833), gav Hereforderen Fortrinet, og med Undtagelse af nogle Ayrshire- og Yorkshireskøer, der holdes for at skaffe Melk til Kalvene og til Huusholdningen, samt nogle Best-Høilændere der staldes, bestaaer nu hele Besætningen af disse*). Skjøndt han opgav Devoneren, betragtede

---

*) Intet kullet Kvæg staldes nu paa Woburn-Gaard. Efter mange Prøver, og det i en stor Stil, giver Hertugen nu de hornede Racer et afgjort Fortrin. Dengang det kullede Kvæg endnu staldedes der, maatte Gallowayeren efterhaanden vige for Angus-Dren, og Hr. Todd (Uvlsforvalteren)

han den dog som en udmærket Kvægrace, der kun maatte vige for Heresforderen, fordi denne passede bedre til Jordsmonnet ved Woburn. Smidlertid holdes der endnu nogle faa Nord-Devoner til Markarbejde, men de ere ikke af den ægte Bidesford-Race, men af en noget sværere, endnu nyttigere Afart, der især findes paa Grændsen af Somersetshire. Skjøndt Heresforderen nu er den faste Besætning paa Woburn, har den opvakte Eier dog ikke opgivet de Forsøg, hans Broder havde begyndt, for at bestemme Værdien af andre Racer i Sammenligning med hverandre. Et Par af disse ville vi her meddele.

„1819 den 20de Mai bleve fire udbødede Pembroke-Kvier ved jevn godt Huld, kjøbte den 29de April for 16 £ 5 s Stykket, og fire fullede, udbødede Galloway-Kvier til 11 £ 11 s. Stk., ligeledes i godt Huld, men dog noget bedre, fordi de vare overvintrede paa Gaarden ved noget Braghø, — flaaede paa Græs paa samme Mark, og holdte der i 5 Maaneder, altsaa til den 21 October.

Tou. Cwt. Qwt.

Pembrokerne veiede d. 20de

Mai	1 . 12 . 0 =	3584 $\mathcal{L}$
Den 21de Octbr. veiede de	1 . 19 . 2 =	4424 $\mathcal{L}$
	<hr/>	
Bundet i Bægten i 5 Maaneder	0 . 7 . 2 =	840 $\mathcal{L}$

var afgjort af den Mening, at de fededes hurtigere end Gallowayeren, og gave ligesaa godt Kjød.

	Tou.	Cwt.	Qwt.	
De Skotske veiede i Mai	1	10	1	= 3388 $\mathcal{H}$
I October	1	18	2	= 4312 $\mathcal{H}$
Bundet i Bægten	0	8	1	= 924 $\mathcal{H}$
Bundet i Bægt over Pem-				
brokerne	0	0	3	= 84 $\mathcal{H}^*$)
Pembrokerne solgtes for 84 £. Koftede 65 £.				
Bundet ved Græsningen				£ 19. 0.
Skotterne solgtes for 74 £. Koftede 46 £ 4.				
Bundet ved Græsningen				£ 27. 16.

Overskud til Gunst for Skotterne £ 8. 16.

Herfra maa imidlertid drages Bærdien af det Hø, de fortærede om Vinteren, inden det sammenlignende Forsøg begyndte.

I October 1822 kjøbtes 20 Stkr. Devoner og 20 Stkr. Skotske.

Ti af hvert Slags fodredes blot med Halm i en varm Halm-Gaard (straw-yard), men havde Frihed til at gaae ud paa et Kjør efter Behag.

De ti andre af hvert Slags gif paa en Græs-gang og fodredes med Hø to Gange daglig, indtil Juul. Derpaa toges de ind i Lade-Gaarden, hvor de

1ste Bægt. 2den Bægt. Bundet.

*) Pembrokerne veiede altsaa i

Gjennemsnit hver . . .	896 $\mathcal{H}$	—	1106 $\mathcal{H}$	—	210 $\mathcal{H}$
Gallowayerne hver . . .	847 "	—	1078 "	—	231 "

Til Gunst for Gallowayerne 21 $\mathcal{H}$

Oversf. Anm $\mathcal{H}$.

fodredes med Havrehalm og Hø, skaaret sammen til Haffelse. De kom næste Foraar samtlige ud paa Græs paa forskjellige Marker, dog saaledes, at et lige Antal af hvert Slags kom paa samme Mark. De, som fodredes paa den bare Halm i den varme Gaard, bleve ligesaa snart tjenlige som de andre, skjøndt disse havde faaet Hø.

Serten af hvert Slags folgtes til forskjellige Tider, og det sidste Salg fandt Sted den 24de Marts 1824. Skotterne vare først tjenlige til Salg, og folgtes derfor før Devonerne.

Skotterne kostede i Indkjøb hver 7 £ 12 s. 10 d., eller i Alt 122 £ 5 s. 4 d.; de folgtes for 235 £ 18 s. 6 d. Altsaa Fordeel 113 £ 13 s. 2 d.

Devonerne kostede i Indkjøb 7 £ 6 s. 6 d. Stkt., eller i Alt 117 £ 4 s., og folgtes for 230 £; men da de i Gjennemsnit ikke bleve tjenlige før 6 til 7 Uger senere end Skotterne, og da man kan beregne Foderet til hver af dem til 3 s. 6 d. om Ugen, tilsammen altsaa til 18 £ 14 s. 6 d., fradraget de 230 £, saa bliver den Sum, man virkelig erholdt, 211 £ 5 s. 6 d.

Fordeel	94 - 1 - 6 -
Balance i Faveur af Skotterne .	19 £ 11 s. 8 d.

De tiloversblevne fire Stkr. af hver Race stald-

fodredes med Turnips og Hø. Skotterne solgtes for 75 £ og Devonerne for 84 £; og Regningen for dem bliver altsaa følgende:

4 Devon er til 7 £ 6 s. 6 d. Stft.,	
i Alt 29 £. 6 s.; de solgtes for 84 £,	
gave altsaa en Fordeel ved Stald-	
fodringen af	54 £ 14 s. 0 d.
4 Skotter til 7 £. 12 s. 10 d.	
Stft., i Alt 30 £. 11 s. 4 d.; de	
solgtes for 75 £., gave altsaa en	
Fordeel ved Staldfodringen . . .	44 - 8 - 8 -
Som udgjør en Balance i Faveur	
af Devonerne	10 £. 5 s. 4 d.
Men den hele Balance paa alle de	
20 Stfr. af hvert Slags bliver i	
Faveur af Skotterne	9 - 6 - 4 -

Dette Forsøg syntes at bestemme Skotternes Fortrin paa Græsning, og Devonernes paa Staldfodring. Men da Fordelen paa de fire staldfodrede Devonner var halv saa stor, som paa de sexten Skotter i Halmgaarden, saa besluttede man sig til et nyt Forsøg, ved hvilket de Alle skulde fodres eens, baade paa Marken og i Stalden.

Der kjøbtes altsaa i October atter 20 Stfr. Skotter og 20 Stfr. Devonner, som solgtes til forskjellige Tider, men altid lige mange af hvert Slags hver Gang; det sidste Salg fandt Sted i Marts.

De 20 Devonner kostede 189 £.
9 s.; solgtes for 370 £. 17 s. 10 d.,

og gave altsaa i Erstatning for	
Foderet	181 £. 8s. 10d.
De 20 Skotter kostede 212 £.	
3 s.; solgtes for 374 £. 5 s. 1½ d.	
og gave altsaa i Erstatning for	
Foderet	162 - 1 - 1½ -
Balance til Fordeel for Devonerne	19 £. 6s. 8½ d.

Wiltshire.

Hele Wiltshire, men især den nordlige Deel deraf, som er omgivet af Gloucester- og Berkshire, havde i Slutningen af forrige Aarhundrede fornemmelig Besætning af langhornet Kvæg. Hr. Baden til Day-
House beskriver dem som "en smuk og sund Art, gode til Malkning og Fødning, med umaadelig udbredte Horn. De derimod, som især søgtes til Meierierne, havde mindre Horn, der høiede sig ned mod Munden, men disse holdt Studestalderen og Slagteren ikke af, fordi Kjødet stundom var seit. Deres Vægt var fra 720 til 960 P ." Hr. Baden har tillagt dem til en Vægt af 1000 P , og en Slægtning af ham til 1200 P . Mange fornuftige Landmænd havde Udskilligt at indvende mod dette Kvæg; de vare efter deres Mening for svære — de optraadte Jorden, hvis Feil netop var, at den var for sidd og kold — de opnaaede ikke den fulde Bært, før i det Mindste to Aar senere end det almindelige Kvæg i Landet (Bakewells Forbedringer vare dengang endnu ikke naaede derhen), og i Forhold til

Størrelsen og det Foder de fortærede gave de ikke Mælk nok. Man gjorde nu nogle vakkre Forsøg paa at sætte Devoneren istedetfor denne Race, fordi den er mindre, og altsaa ikke optræder Grunden saa slemt; udvorer tidligere end den langhornede Rø og er nemmere at fæde; men der fandtes den Indvending, at de gave mindre Mælk; denne var vel god nok, men ikke bedre end den Langhornedes, og sølgelig frembragtes af samme Antal Køer ikke saamegen Ost; heller ikke var denne Race tilstrækkelig haardsfor paa det sids og kolde Jordsmøn, derfor kunde den aldrig faae fast Fod i Wilts.

Imidlertid er den Langhornede nuomstunder ganske forsvunden, og har hurtigere end mange andre Steder maattet vige for den Korthornede. Derimod findes der nu en Blanding af disse og de Langhornede, som er fortræffeligt Meierikvæg, der giver 4—5 gallons (20—23 Potter) Mælk om Dagen i den bedste Sommertid. Det er en forædlet Race; thi den har vedligeholdt den gamle Langhornedes Haardsforhed og gode Bestaaffenhed af Mælk og erholdt den Korthornedes tidligere Udvikling og Melkerigdom.

Denne Blandings = Race maa imidlertid passes nøie paa, thi den er overmaade tilbøielig til at udarte; man maa derfor hyppig tye til den korthornede Tyr, og Tyren maa ofte skiftes. Med Hensyn til Tillægget følge de dygtigste Landmænd disse Regler: man sørger for at Køen kælver mellem Juul og Frue-Dag paa det varmere Jordsmøn, men tre Uger sildigere paa

den foldere og sidere. Hr. Baden anbefaler at give Koen varmt Vand efter Kælvingen, og i Særdeleshed ikke at malke al Melken af Patterne i de første tolv Timer.

Derksom Kalven er stor og stærk, er den bedste Tid at vænne den fra, naar den er bleven tre Uger gammel; den tages da fra Koen og faaer to Gange om Dagen en god Pot nymalket og ligesaa megen afflummet Melk, blandet sammen, samt godt Hø for sig, hvoraf den æder snarere end man skulde troe; fodres isøvrigt saavidt muligt til selvsamme Tider Morgen og Aften. Saasnart Græsset kommer frem, sættes den paa Græs om Dagen, og man mindsker da efterhaanden med Melken. Vil man have dem til at kælve to Aar gamle, afvænnes de i Februar, og man lader dem ikke kælve før i Mai. Skulle de derimod kælve som Treaarige, er den tidlige Fødsel og Kælvingstiden ikke saa magtpaaliggende.

Mange Steder i denne Egn tillægges sjelden Kalve. Landmanden siger, han kan for det Meste kjøbe Køerne billigere, end han kan tillægge dem paa Jord, der i Almindelighed er for god dertil og staaer for saa høie Afgifter, samt at Kalve betales bedre ved at sælges til Slagteren, end ved at beholdes til Tillæg. Der er imidlertid en Ting, Meieri-Eierne ikke lægge tilstræffelig Mærke til, at nemlig kun saa Køer staae sig saa godt paa en Gaard, eller give saa god Fordeel som de, der ere tillagte paa den.

Udsætter-Køerne og Studene fedes undertiden paa

Græs og Hø, undertiden paa Hø og Meel, eller paa Hø og Svenske Koor; disse foretrækker man, naar Høet er gammelt og godt.

Nord=Wiltshire har i Mands Minde været be- kjendt for sin Ostelavning. Osten var fra Begyndel- sen af en beskeden Efterligning af Gloucesteren; men er nu ligesaa god som den bedste fra dette Grevskab, ja selv den fra Vale of Berkheley.

Hr. Davis fremsætter, i sin Oversigt over Wilt- shire, en Mening, der er særdeles vel grundet og be- lærende for Meierifolk overalt. "Der er en Omstæn- dighed, siger han, som bidrager meget til at forklare Aarsagen, hvorfor Nord=Wiltshire=Osten er saa god, nemlig Meierigaardenes Beliggenhed i Midten af Jor- derne, saa at Køerne kunne drives hjem til Malkning, og at Melken slaaes sammen ved samme Barmegrad, samt at Meieren ved at begynde tidlig om Morgenens kan lave Ost to Gange om Dagen. Hvor Malkepi- gerne skulle sendes ud paa vidtløftige Græsgange kan dette ikke skee. Slet Ost hydrører almindeligviis fra en eller anden Hovedfeil i dens Tillavning, og fornem- melig i den vigtige Artikel — Løben." Vi give Forfat- teren fuldkommen Ret i, at Ostens Godhed for en stor Deel beroer paa Behandlingen; men vi ere tilbøielige til at antage, at Jordsmønnet og Græsgangen har fuldt saa megen, ja endog mere Indflydelse herpaa.*)

*) Man har bemærket, at Jord, der nylig er stærk gjødet, ikke er god til Malkkøer. Melken kan være meget rigelig, men den er ikke saa fed som ellers. I Oversigten af Glou-

Der frembringes en større Mængde Ost af hver Koe i denne Egn, end i de fleste andre, der befatte sig med Ostelavning; undertiden har man 450 til 500 $\mathcal{R}$, sjelden mindre end 330 $\mathcal{R}$. Man kan maaskee med Grund antage henved 400 $\mathcal{R}$ for Middeltallet i et godt Ostaar af hver Koe, som kælver i rette Tid.

Ligesom Nord-Wilts udmærker sig ved sin Ost, saaledes udmærker Syd-Wilts sig ved sit Smør.

Det korthornede Kvæg.

Hvilkesomhelst forskellige Meninger, der end kan herse om de forskellige Kvægracers indbyrdes Fortrin, maa man dog indrømme, at det Korthornede fortjener særdeles Opmærksomhed. Det forener i høi Grad de Egenstaber, man almindeligviis har anseet for uforenelige, og da det falder stærkt i Die ved dets herlige Bygning og smukke Lød, er det ikke at forundres over, at det er blevet Gjenstand for almindelig Opmærksomhed; at det har indbragt Opdrætterne uhyre Pengesummer, og at der er tiltagende Spørgsmaal efter det

cestershire fortæller Dr. Rudge et Exempel herpaa; der var to Marker, som laae op til hinanden og afvejlende benyttedes til Græsning for Køerne. Saalænge de vare paa den ene, lavedes fortræffelig Ost; men naar de kom paa den anden, blev den stram, svampet og huul, og uskikket til at gaae i Handelen. Denne sidste Mark var nylig stærk gjødet; og Meierstien bemærkede, at vitde Huusbonden saaledes blive ved med at forbedre sine Torder, maatte hun opgive Ostelavningen.

ikke alene over hele England, men i alle fremmede Lande, hvor man lægger Vind paa et forbedret Landvæsen.*)

Det vilde bidrage til at give god Oplysning i Opbrætnings- Videnskaben, om man kunde følge disse Dyr i deres Fremgang i Forædlingen længere tilbage i Tiden, end det hidtil har været muligt. Men om det Trin af Forædling, de have opnaaet, kan man danne sig et Begreb, ved at sætte et Hoved af den forædlede Race ved Siden af et af den uforædlede. Man vil da netop finde Lighed nok til at vedligeholde Troen paa et meget fjernt Slægtskab; men dermed ophører ogsaa al Lighed.

Fra den tidligste Tid man har nogen Beretning om Kvægracerne, have Grevskaberne Durham og York været navnkundige for deres Korthornede; men i Begyndelsen især paa Grund af deres store Ry som udmærket Mælkqvæg.***) Her at fortælle om den overdrevne Mængde Mælk, dette Kvæg skal have givet,

*) Saavidt vides hidtil dog med Undtagelse af Danmark.

D. U.

**) Der har længe før denne Tid været et stort og fortrinligt Kvæg-Slag langs Vestkysten af Europas Fastland, fra Danmark til Frankrigs Grændse. De vare navnkundige for den store Mængde Mælk de ydede, og endel af dem viste en overordenlig Næmhed til Fedning. Paa hvilken bestemt Tid de fandt Vej til England, og hvem der indførte dem, er ubekjendt; men Sagnet gaaer, at henimod Slutningen af det syttende Aarhundrede blev en Tyr og nogle Køer indførte til Holberness.

vilde kun tjene til at vække Tvivl om Beretningens Troværdighed; saameget synes imidlertid at være afgjort, at, som Race betragtet, har intet andet Kvæg kunnet maale sig med den. Dette Kvæg har altid været meget forskjelligt fra den forædlede Race. Det var almindeligviis overmaade stort, tyndhudet og glat-haaret, flat under Haanden, af temmelig vanskelig Constitution, grovt i Affaldet og særdeles mangelfuldt bygget med Hensyn til Fordelens Omfang. Som Malkekvæg var derimod Racen ganske fortræffelig; men naar den stalbedes, fandt man — hvad ogsaa denne Beskrivelse antyder — at den var langsom til at anlægge Kjød, at dette var af ringe Bessaffenhed, ikke marmoreret: godt gennemgroet med Fedt — ogsaa var det undertiden af en mærkelig mørk Farve. Saaledes er ogsaa endnu den uforædlede Korthornede, og herom kan man ikke for ofte minde, da disse Dyr mangen Gang forverles med den forædlede Race, og have virkelig været benyttede i sammenlignende Forsøg paa Næmhed til Fedning; — Prøver, som det er klart, de ikke kunne bestaae med Held.

Der er nu forløbet et Tidsrum af over 80 Aar, i hvilket de Korthornede paa Bredderne af Teesfloden, af hvilken de kaldes Teeswater-Racen, have antaget en ganske anden Character, end det Kvæg, der ovenfor er beskrevet. I Løb ligner den de forædlede Korthornede, da den er rød, rødbroget eller rødgraa (roan); det sidste Løb var imidlertid tilforn ikke saa almindeligt som nuomstunder. Den har en smuk blød Hud og Kjød,

godt Haar, lidet Affald, særdeles bred Krop og en Fordeel af overordenlig Dybde og Nummelighed.

Denne mærkelige Forskiel mellem Teeswateren og den gamle, uforædlede Korthornede, kan med Grund tilskrives den Forædlings=Land, der havde viist sig i lang Tid blandt Dydrætterne ved Tees Bredder, og hvis roesværdige Bestræbelser godt understøttedes af det overmaade frugtbare Jordstrøg langs med denne Flod. Der er al rimelig Grund til at formode, at man gif frem efter et vel overlagt System af Krydsning med andre Racer, da det vilde være aldeles umuligt at frembringe saadant Kvæg som Teeswateren af det rene korthornede Blod. Efter al Sandsynlighed anvendte man den hvide, vilde Race til en Krydsning. Skulde denne Gising befinde velgrundet, vilde den forklare, hvorfra det Lød hidrører, der er saa fremherskende blandt dette Kvæg.

Ligeledes har man paastaet, at i det Tidrum, hvorom Talen her er, indførte Sir William St. Quintin til Scampston Tyre og Køer fra Holland, hvilke ogsaa krydsedes med Landets Race. Det vilde være et unyttigt Arbejde at fremsætte alle de Gisinger, man er fremkommen med om hvilke andre Racer, foruden de her nævnte, der skal være benyttede, hvis man virkelig har benyttet flere; nok er det, at der viste sig i dette Tidrum en stor Forbedring, og at der danneedes en fortrinlig Afart, hvilket efterfølgende Exempler ville tjene til at oplyse.

Hr. Milbank til Barmingham, en af de fornemste

Forædlere, tillagde og slagtede en Dre, der i en Alder af fem Aar veiede: de fire Hjerdinge 2500 $\mathcal{R}$ og Tælgen 224 $\mathcal{R}$; og en Ko af hans Tillæg slagtedes tolv Aar gammel, og veiede henved 1540 $\mathcal{R}$.

Fra Hr. Milbanks Tid vedblev Teeswaterne at vedligeholde deres Navnkundighed og Fortrinlighed hos forskjellige Opdrættere, indtil Hr. Charles Colling antog sig dem; han viste en saa overveiende Kløgt som Opdrætter, at han i kort Tid erhvervede sig en stor Formue.

Hvilke Fortrin Teeswater-Kvæget end har besiddet, er det dog vist, at Hr. Colling i høi Grad forædlede det. Skjøndt man har paastaet, at hans Held ikke var andet end et Lykkestræk, der satte ham i Besiddelse af et Dyr, hvis Fortrin det formodes, han en Tidlang ei engang har været vidende om, er der dog al Sandsynlighed for, at Hr. Collings Held var begrundet i en drøftet og vel overlagt Plan. Han fandt, at Teeswateren, ligesom alt andet overdrevet stort Kvæg, hyppig var af en løs Bygning med flette Forhold. Han vidste ogsaa, hvor vanskeligt det er, med nogenlunde Naalidelighed, at tillægge og opdrætte store og gode Dyr; og skjøndt han stedse har undslaaet sig for at give Oplysning om sine Anstuelser og sin Fremgangsmaade, troer dog Forfatteren, han kan opdage af den Maade, paa hvilken han tog fat og gik frem i dette Foretagende, at det var hans Beslutning, at formindste denne Races Størrelse og netop derved paa samme Tid forbedre dens Bygning. Dette har

han formodentlig fundet Middel til først at begynde paa ved at afbenytte en Tyr ved Navn "Hubback", et Dyr, om hvilket der har været megen Strid, dog især med Hensyn til Reenheden af dets Blod; et Spørgsmaal, der nu ikke er synderlig vigtigt, al den Stund Alle ere enige i, at Hr. Colling foretog en ny Krydsning, der er den fremherskende i største Delen af de fortrinligste Korthornede nuomstunder. Det kan ikke desto mindre være ganske underholdende, at høre Lidt om denne Tyr.

Uden at gaae ind paa at undersøge, med hvilke Grunde Hubbacks Ret til at ansees for reent Blod kan understøttes eller svæffes, maa det være nok at bemærke, at det synes rimeligt, den paa en af Forældrenes Side var af det indførte Blod. Eieren af dens Moder var en Mand i meget maadelige Omstændigheder, der græssede sin Ko langs Landeveiene. Da Koen siden kom paa god Græsning, i Nærheden af Darlington, blev den saa fed, at den aldrig mere blev med Kalv; og dens Søn, der havde i høi Grad samme Tilboielighed til at blive fed, kunde kun i en kort Tid gjøre Tjeneste som Spring=Tyr. I Bestafsenhed af Kjød, Haar og Hud, er der formodentlig sjelden funden Mage til den; da den nu dertil var mindre end Teeswater=Kvæget, var den overordenlig stiftet til at fremme Hr. Collings Planer.

Man har gjort den Bemærkning, at man for nærværende Tid ikke finder nogen fortrinlig Bæddeløbshest, som ikke kan gjøre sig til af "Godolphin Arabians" Blod; ligeledes kunde man paaatae, at der ikke

gives nogen udmærket Korthornet, der ikke nedstammer nærmere eller fjernere fra Hubback.

Dette er Sandhed; thi Hubback var Morfader til Hr. Charles Collings Tyr "Foljambe", som var Farfader til "Favorite"; og der kan ingen Tvivl være om, at der i mange Aar ikke har været nogen udmærket Korthornet, som ikke nedstammede fra Favorite. Hr. Charles Colling skal have betragtet Foljambe som den Tyr, der havde gavnet hans Tillæg mest, og dette er ikke usandsynligt, da denne Tyr var Fader baade til Favorites Fader og Moder. Hubback maa have været et udmærket godt Dyr, og i den korte Tid den benyttedes, har den viist sig som en Springtyr (stock-getter) af første Skuffe.

Følgende Fortælling om Hubback -af Hr. Waistell til Alhill fortjener Opmærksomhed. Ved næsten daglig at ride forbi den Mark, paa hvilken denne Kalv græssede, pleiede han at beundre den, og forsøgte endelig at faae den til Kjøbs af Eieren. Prisen der forlangtes, 8 £ Sterling, forekom ham dog vel høi for en Kalv, der endnu ikke var Aar gammel, og da den korthornede Races Ny den Tid endnu ikke var grundfæstet, blev der ikke noget af Handelen den Gang. Imidlertid længtes han efter det unge Bæst, og da han traf til at møde Hr. Robert Colling i Nærheden af Stedet, spurgte han ham om hans Mening om Kalven. Hr. R. Colling indrømmede, at der var nogle gode Punkter ved den; men der var Noget i den Maa-
de, paa hvilken han gjorde denne Tilstaaelse, der for-

anledigede Hr. Waistell til at antage, Hr. Colling havde en Deel høiere Tanker om Kalven, end man just skulde slutte af hans Ord; derfor skyndte han sig næste Morgen, sluttede Handelen, og betalte Pengene. Neppes havde han gjort dette, før Hr. Robert Colling ankom i samme Grinde, og som de to Forpagtere nu rede hjem sammen, kom de overeens om, at det skulde være en fælles Speculation.

Der gik nogle Maanedes hen, og hvad enten nu Hr. Waistells Beundring for Kalven var bleven noget afstolet, eller hans Deeltager ikke udtalte sig saa varmt om Dyrets Fortræffelighed; nok er det, disse to Herrer solgte den unge Hubbaek til Hr. Charles Colling, som med en erfaren Opdrætters hurtige Blik saae Bærdien af det lille Bæst. Hr. Waistell yttrede i December 1832 sin Fortrydelse for Fors. over, at han havde ladet sig overtale til at stille sig ved Stamfaderen til de forædlede Korthornede, og sin store Uergrelse over, at Hr. Charles Colling, da Hubbaek begyndte at springe, indskrænkede den til sin egen Besætning, og ikke vilde lade den springe en eneste af Hr. Waistells Køer.

Efter Brugen af denne Tyr gif Hr. Charles Colling med et sjældent Held frem med, fra Tid til anden, at frembringe udmærkede Dyr; og den Mængde Tyre, han fik udleiet, var i høi Grad opmuntrende. Men den Omstændighed, der bragte den forædlede korthornede Race den meest udbredte Dymærksomhed, var Frembringelsen af "Durham Oxen", et Dyr, som

taler hele Bind til Gunst for endog kun en eneste Krydsning med dette Blod; thi denne Dre var Afkommet af en almindelig Ko, der var bragt til Favorite. Fem Aar gammel blev "Durham Dren" solgt for 140 £ Sterl., til Hr. Bulmer til Harmby i Nærheden af Bedale, for at stilles offentlig til Skue; dette var i Februar 1801. Man anslog dengang, at den veiede omtrent 2350 $\mathcal{B}$, da dens levende Vægt var 3024 $\mathcal{B}$. Den overordentlige Vægt hidrørte ikke fra dens betydelige Størrelse, men fra dens ualmindelige Udvikling i alle Punkter. Da Hr. Bulmer havde anskaffet sig en Vogn til at kjøre den i, reiste han omkring med den i fem Uger, og solgte da den og Vogn til Hr. John Day for 250 £.

Den 14 Mai kunde John Day have faaet

for den	525 £
den 13 Juni	1000 —
den 8 Juli	2000 —

Hr. Day reiste omkring med den næsten i sex Aar, gjennem største Delen af England og Skotland, indtil Dren den 19de Februar 1807 fik et Hoftebeen af Led i Orford; i denne Tilstand stod den til den 15 April, da Eieren var nødt til at slagte den, og uaftet den maa have tabt betydeligt i Vægt i disse otte Ugers Sygdom, veiede dog Kroppen:

De fire Fjerdinger	2322 $\mathcal{B}$
Tælggen	156 —
Huden	142 —

Dette var denne Dres Vægt da den var elleve

År gammel, under de uheldige Omstændigheder af en idelig Reise og derpaa otte Ugers smertelige Sygdom. Var den bleven holdt rolig, hvor den var opdrættet, til dens syvende År, er der ingen Tvivl om, den vilde have veiet meer, end den gjorde i dens 10 Års Alder, da den befandtes at veie 3780 $\mathcal{R}$; regner man herfra for Affald 700 $\mathcal{R}$, bliver Kroppens Vægt 3000 $\mathcal{R}$.

Det er en velbekjendt Sag, at Charles Colling, medens han befattede sig med Opdræt, gjorde flere Forsøg med Krydsning, og da de Racer han anvendte dertil vare betydelig mindre end de Korthornede, bestyrkes derved Forfatterens Mening, at han ansaae det for ønskeligt at formindste Storrelsen. Krydsningen med Kyloen ledte ikke til noget Resultat, der fortjener Dmtale, derimod maa den med den fullede Galloway ikke forbigaaes. Dog forinden Omstændighederne med dette Forsøg fremsættes, vil det ikke være af Veien at gjøre opmærksom paa, at ingen Kvægrace lovede saa heldig en Krydsning med de Korthornede som Gallowayeren. Den var netop stiftet til ved sin dybe, massive Krop og sine korte Been, at bringe den Korthornede nærmere til Jorden, og omlægge dens Vægt paa en mere sammentrængt Maade; dens Haardforhed vilde ligeledes være af meget stor Nytte, og Bestaffenheden af dens Kjød og Haar var saaledes, at det endnu mere betryggede Forsøget. Vægger man nu dertil, at dette Kvæg kunde faaes af rødt Lød, vil man være villig til at indrømme, endog

uden at kjende det heldige Udfald af Forsøget, at det var beundringsværdig skiftet til Krydsning med den Korthornede, der hyppig stod for høit fra Jorden, ikke var synderlig godt sluttet, og ikke sjelden af en slap og ledeløs Kropbygning.

Til denne Race altsaa besluttede Hr. Colling at tye; og endstjøndt dette Foretagende paa den Tid blev betragtet som noget latterligt af Advocaterne for det rene Blod, og der blev gjort Anmærkninger, der vilde have affrækket en mindre bestemt Mand fra at bruge sin Dømmekraft, blev Hr. Colling dog ved.

Meget begunstigede Omstændighederne ham til at naae Diemedet, som var, at tage een Krydsning og derpaa avle tilbage til den Korthornede; — den eneste Maade, i Forbigaaende sagt, paa hvilken Krydsning kan anvendes med Held. At tillægge af Afkommet efter een Krydsning ene imellem sig selv, vil give saadanne Resultater, som de, der have forledet mange Landmænd til, uden behørig Overveielse, at gjøre urigtige Slutninger mod al Krydsning; men at tage een Krydsning, og derpaa vende tilbage og holde sig til een Race, vil man i Lobet af nogle faa Slægtled finde stempler en Afart med tilstrækkelig Paalidelighed.

Hr. Collings korthornede Tyr Bolingbroke blev bragt til en skjon, rødfullet Galloway Ko, og da Afkommet blev en Tyrefalv, bragtes den, da den havde opnaaet Alderen, til Johanna, en reen Korthornet; den fælvede ogsaa en Tyrefalv. Denne Sønnesøn af Bolingbroke var Fader til Koen Lady ved en anden reen

forthornet Ro, og fra Lady udspringer den særdeles værdifulde Familie af foræblede Korthornede, spotviis kaldet "Forblandingen" (the alloy). Lad Kjendsgjæringer nu afgjøre, hvorvidt "Forblandingen" var udartende*).

Man vil formodentlig indrømme, at Fordommen mod denne Krydsning var paa det Høieste paa den Tid Hr. Charles Collings bekjendte Auction fandt Sted. Blodet var kun lidet, eller slet ikke bragt ind i andre Besætninger (stocks), og det var aabenbar mange Dybrætters Fordeel, som ikke havde det, hvad saa end deres Anskuelse var, at holde det rene Blod høit i Hævd, og at nedsætte "Forblandingen". Hvad sagde da den almindelige Mening under disse ugunstige Omstændigheder? Auctions-Priserne ved den første store Auction over dette Kvæg vil bedst besvare dette Spørgsmaal.

---

*) Moderen til Lady var ogsaa Moder til Favorite; og da Bolingbroses Sønnesøn ikke vides at have været Fader til noget andet fortrinlig godt Dyr, er det høist sandsynligt, at Lady's og hendes Afkoms unegtelige Fortjenester snarere maae tillægges hendes Moder end hendes Fader.

Auctions-Protocol over Hr. C. Collings forablede forthornebe Kvæg, den 10 October 1810.

Kvæg.

Navne:	Moderens: (udaf)	Foralbreens Navne: Faderens: (Efter)	Køns Ålder:	Sprunget af:	Solgt for:
Cherry . . .	Old Cherry . . .	Favorite	11 Aar.	Comet . . .	83 Guineer
Kate	. . . . .	Comet	4 —	Maydufe . . .	35 —
Peeress . . .	Cherry	Favorite	5 —	Comet	170 —
Countess . . .	Lady	Cupid	9 —	Dito	400 —
Celina	Countess	Favorite	5 —	Petrarch . . .	200 —
Johanna . . .	Johanna	Dito		Dito	130 —
Lady	Old Phœnix . . .	{ En Sønneson af Bolingbroke }	14 —	Comet	206 —
Cathelene . . .	{ En Datter af Mo- deren til Phœnix. }	Washington . . .	8 —	Dito	150 —
Laura	Lady	Favorite	4 —	Dito	210 —
Lily	Daisy	Comet	3 —	Maydufe . . .	410 —
Daisy	Old Daisy	{ En Sønneson af Favorite }	6 —	Comet	140 —
Cora	Countess	Favorite	4 —	Petrarch . . .	70 —
Beauty	Miss Washington	Marsh	4 —	Comet	120 —
Red Rose . . .	Eliza	Comet	4 —	Maydufe . . .	45 —
Flora	. . . . .	Dito	3 —	Dito	70 —
Miss Peggy . . .	. . . . .	En Søn af Favorite	3 —	Comet	60 —
Magdalene . . .	{ En Kvie efter Was- hington. }	Comet	3 —	Dito	170 —

2669 Guineer.

Tyre.

Navne:	Ålder:	Udaf:	Efter:	Priis i Guineer:
Comet . . .	6	Mar Vanir . .	Favorite	1000
Jarborough . .	9	—	Dito . .	55
Major . . .	3	— Lady . .	Comet . .	200
Manduke . . .	3	— Cherry . .	Dito . .	145
Petrarch . . .	2	— Old Venus	Dito . .	365
Northumberland	2	—	Favorite	80
Alfred . . .	1	— Venus . .	Comet . .	110
Dufe	1	— Duchess . .	Dito . .	105
Alexander . . .	1	— Cora . .	Dito . .	63
Ossian	1	— Magdalene	Favorite	76
Harold	1	— Red Rose	Windsor	50

 2249

Tyrefalve under eet Mar gamle.

Navne:	Udaf:	Efter:	Priis i Guineer:
Ketton . . .	Cherry . .	Comet . .	50
Young Favorite	Countess . .	Dito	140
Greece . . .	Lady	Dito	130
Sir Dimple . .	Daisy	Dito	90
Narcissus . . .	Flora	Dito	15
Albion	Beauty	Dito	60
Cecil	Peeress	Dito	170

 655

Kvier.

Navne:	Ålder:	udaf:	Efter:	Priis i Guineer:
Phæbe . . .	3 Åar	{ Mod. eft. Favorite }	Comet .	105
Young Duchess	2 —	Dito . .	Dito .	183
J. Laura . . .	2 —	Laura . .	Dito .	101
J. Countess . .	2 —	Countess .	Dito .	206
Lucy	2 —	{ Mod. eft. Washington }	Dito .	132
Charlotte . . .	1 —	Cathelene .	Dito .	136
Johanna . . .	1 —	Johanna .	Dito .	35
				898

Kviekalve under eet Åar gamle.

Navne:	udaf:	Efter:	Priis i Guineer:	
Lucilla	Laura . . .	Comet . . .	106	
Calista	Cora	Dito	50	
White Rose	Lily	Yarbro . . .	75	
Ruby	Red Rose . .	Dito	50	
Comslip		Comet	25	
				306

I Alt folgtes ved denne Auction:

17 Køer for	2802 £. 9 s.
11 Tyre for	2361 — 9 -
7 Tyrekalve for	687 — 15 -
7 Kvier for	942 — 18 -
5 Kviekalve	321 — 6 -

Altsaa 47 Stkr. for 7115 £. 17 s.*)

*) I Gjennemsnit folgtes altsaa:

Det vilde være et altfor vidtløftigt Arbejde, at opregne alle de udmærkede Tillæg, der nuomstunder findes af forædlet, korthornet Kvæg hos de forskjellige Opdrættere, som lægge Bind paa denne Race, derimod kunne vi ikke negte os den Fornøielse, blandt dem fra et tidligere Tidrum endnu at anføre Hr. Robert Colling, Broder til den forhen nævnte Hr. Charles Colling, som vistnok baade ledede og overgik alle samtidige Medbeilere i Forædlingen af de Korthornede. Som et afgjørende Beviis paa den Anseelse ogsaa Hr. R. Collings Tillæg havde opnaaet, ville vi blot anføre nogle Priser paa adskillige Hoveder ved den Auction, der afholdtes i September 1818 over hans Besætning:*)

En 2aarig Ko solgtes for	331	Guineer
En 4 " Dito " "	300	—

Køerne for henved	165	Gr. Stk.
Tyrene " "	215	— —
Tyrekalvene, "	99	— —
Kvierne " "	135	— —
Kviekalvene "	65	— —

Overs. Anm.

*) Ti Dage efter denne Auction solgtes General Simsons Besætning af samme Race paa hans Gaard Pitcorthie i Fifeshire (Skotland). Som et Beviis paa det Ry det korthornede Kvæg havde naaet, selv saa høit mod Nord, og paa, at det kunde trives i et Klima, der er saa forskjelligt fra deres Hjemstavn, bør anføres at: 12 Køer, 5 to-aarige Kvier, 3 Tyrekalve, 7 Tyre, 4 et-aarige Kviekalve og 6 Kviekalve, i Alt 37 Stk., solgtes for 1388 Guineer, eller omtrent 40 £. for hvert Hoved.

En 5 aarig Ko solgtes for	370	Guineer
En 1 " Tyrefals " "	270	—
En 4 " Tyr " "	621	—

Af Fortegnelsen over dette Kvæg, som blev trykt med tilføiede Priser, sees at:

34 Køer bleve solgte for	4141	Guineer
17 Kvier for	1287	—
6 Tyre "	1343	—
4 Tyrefalve "	713	—
<hr/>		
61 Hoveder "	7484	Gr.*)

Det vilde være uret ved denne Leilighed at undlade at nævne en Veteran-Dydrætter, hvem Talsmændene for Bedligholdelsen af Stamtavlerne over dette Kvæg skyldte "Short-horn Herd Book" (Hjords Bog for de Korthornede) — Hr. Georg Coates. Han er nu en af de ældste Autoriteter hvad den her omhandlede Gjenstand angaaer, og var engang Eier af en meget fortrinlig Race Korthornede, skjøndt af et noget grovt Slag. Man har Portraiter af nogle særdeles smukke Dyr, der vare tillagte af ham, og han havde den solide Fornøielse at sælge Tyren "Patriot" for fem hundrede Guineer.

Hr. Coates forsalbt til en Feil, der er ligesaa

*) I Gjennemsnit solgtes altsaa:

Køerne for henved	122	G. Stk.
Kvierne "	76	— —
Tyrene "	224	— —
og Tyrefalvene "	178	— —

Dversf. Anmk.

almindelig som uheldbringende; han indbildte sig nemlig, at hans egen Besætning var den bedste og fastede Brag paa at krydse den med Hr. Collings, hvilket, som Andre siden beviste, vilde have været det allerflogeste Foretagende. Følgen var, at da Hr. Collings Auction havde givet den almindelige Dom og Smag en bestemt Retning, faldt Hr. Coates's Tillæg i Banrygte. Skulde en Undskyldning for at anføre denne unegtelige Kjendsgjerning være nødvendig, vil den findes deri, at det er gavnligt at fremhæve et saadant Exempel til Advarsel for dem, der kunde staae Fare for at falde i en lignende Bildfarelse.

Uf det, som ovenfor er fortalt om denne Kvæg-race, vil Læseren kunne danne sig et Begreb om dens Udseende og betydelige Størrelse. Den næste Gjenstand, vi ville betragte, er den Maade, paa hvilken dette Kvæg erstatter det Foder, det fortærer, samt den ulignelige korte Tid, i hvilken denne Erstatning erholdes. Tilvisse er den tidlige Modenhed, den største og meest fremragende Egenskab ved dette Kvæg, ligesom dets Anlæg til at vedblive at vore, og til samme Tid i en uforlignelig Grad at opnaae en betydelig Udvikling i en tidlig Alder; det, som meest har opvaft Forundring og vundet Bisald af enhver Tilskuer, der ikke var forblindet af Fordom.

For at kunne bedømme denne Sag retfærdig, og for at vise, at disse Egenskaber ikke alle ere den seneste Tids Binding, men besiddes i en overordenlig Grad af Teeswater-Kvæget saavelsom af det forædlede Kort-

hornede, maac vi vende tilbage til Førstnævnte og fremsætte nogle Kjendsgjerninger.

Om trent for 50 Aar siden tillagde Sir Henry Grey (til Howick) to Oxer, der bleve stalbede af Hr. Baistell, og veiede, da de vare sex Aar gamle, 130 stones (1820 $\mathcal{L}$) Stykket.

En tre Aars gammel Kvie, tillagt af Miss Allen (til Grange) og fedet blot paa Græs og Hø, veiede 90 Steen (1260 $\mathcal{L}$).

To tre Aars gamle Stude, tillagte af samme Dame og fedede paa samme Viis, veiede 92 og 96 Steen (1288 og 1344 $\mathcal{L}$).

Hr. Baistells fire Aars gamle Stud, efter den Tyr, der formodes at have været Farsfader til Hubback, veiede 110 Steen (1540 $\mathcal{L}$).

En Stud, fire Aar gammel, tillagt af Hr. Simpson (til Aycliffe), fedet ene paa Hø og Turnips, veiede 135 Steen (1890 $\mathcal{L}$).

Om trent paa samme Tid veiede en Kvie, fem Aar gammel, tillagt af en Biskop af Durham, 110 St. (1540 $\mathcal{L}$).

En Ko, tilhørende Hr. Hill, slagtedes i Northumberland og veiede 127 St. (1778 $\mathcal{L}$).

Hr. Georges Coates, som ovenfor er nævnt, slagtede en Kvie efter den formodede Fader til Hubback, som fedet paa Turnips og Hø veiede i en Alder af to Aar og to Maaneder, 68 St. (952 $\mathcal{L}$).

En Oxe og en Kvie, tillagte af Hr. Watson (til Mansfield) veiede hver i en Alder af fire Aar, paa nogle faa Pund nær, 110 St. (1540 $\mathcal{L}$).

En Søster til Hr. G. Coates's Badsworth, som havde løbet med sin Moder og havt det som hun, uden Foder af Korn eller Diefage, kom til Skade og døde, da den var syv Maaneder gammel; den veiede 34 St. (476 *W*).

En Stud, efter en Broder til ovennævnte Rviefalsv, tre Aar og to Maaneder gammel, veiede 105 St. (1470 *W*); og en anden Stud, efter den samme Tyr, netop tre Aar gammel, veiede 95 St. (1330 *W*). Begge vare de holdte som Besætningskvæg til de vare to Aar gamle.

En Stud, tillagt af Hr. Hill (til Blackwell), slagtedes da den var sex Aar gammel og veiede da 151 St. 10 lbs. (2124 *W*), og Tælgen 11 St. (154 *W*).

"Howick red ox", syv Aar gammel, veiede 152 St. 9 lbs., og Tælgen 13 St. (2146 *W* og 182 *W*).

Disse Exempler vise tilstrækkelig, at i Teesvaterkvæget havde Hr. Charles Colling sandelig gode Materialier til at begynde sine Foretagender med. Lader os nu vende os til en sildigere Tid og anføre nogle Exempler af deres Afkom, de forædlede Korthornede.

I Aaret 1808, fortæller Hr. Bailey (Durhams Agerbrugs Historiker), at han saae en Ko hos Hr. Mason, der ikke var mindre mærkelig med Hensyn til Fedmegrad end Durham Dren. Paa den Tid var Dybden af Fedt imellem Halen og Hosterne, i lodret Retning, ikke mindre end tolv Tommer, og bag Bovenne var det i det Mindste ni Tommer tykt.

Hr. Robert Collings Kvie, der ligesom Durham Oxen stilledes til Skue som en Curiositet, ansloges fire Aar gammel til en Vægt af 130 St. (1820 *W*).

Samme Herre folgte paa Darlington Marked, den 18de April 1808, en to-aars gammel Stud for 22 £. Prisen paa Fedevæg var den Tid 7 sh. pr. Steen; altsaa Vægten 882 *W*.

Hos Hr. Nesham saae Hr. Bailey en Stud, 25 Maaneder gammel, aldeles bedæftet med Fedt over hele Kroppen; han antager, det var det fedeste Nød, der nogensinde var seet i hans Tid. Slagtere ansloge dens Vægt til 75 Steen (1050 *W*). Ingen af disse sidstnævnte var af betydelig Størrelse, og vilde ikke veiet over 40 Stones, havde de ikke været federe end dem, der almindeligviis slagtes.

Hr. Wetherill folgte paa Darlington Marked i Marts 1810 to Stude, under tre Aars Alder, for 47 £ 10 s. Stykket. Prisen paa Slagtevæg var paa dette Marked 10 s. pr. Steen.*)

Hr. Arrowsmith til Ferryhill, som fedede sine

---

*) Hr. Bailey bemærker, at den almindelige Skik blandt Opdrætterne af de forablede Korthornede, hvilken han først bemærkede hos Hr. Wetherill, var, at bringe den aar-gamle Kvie til Tyren i Begyndelsen af Juli, saa at den ikke kalver sildigere end i Midten af Mai. Kalven løber med Moderen og patter den indtil August. Køerne fodres derpaa Vinteren over paa Turnips og sælges paafølgende Mai eller Juni til Slagteren i Gjennemsnit for 25 £ Stk., hvilket, tilligemed Kalvens Vardi, ikke kan regnes til mindre end 30 £ for en treaars gammel Kvie.

- Stude færdige i en Alder af to Aar, har meddeelt efter følgende Priser, han har erholdt af Slagterne, nemlig:
- 3 1801, solgt 4 Stk. (to Stude og to Kvier) for 25 £ Stk.
  - 1802, sex til 17 £ 10s. Stk. ligemange Stude og Kvier.
  - 1803, fire til 17- Stk.
  - 1804, sex til 18-10s. Stk. 4 Kvier og 2 Stude.
  - 1805, sex til 17-10s. Stk. 4 Kvier og 2 Stude.
  - 1806, fire til 16- Stk.
  - 1807, otte til 18- Stk.
  - 1808, otte til 19- Stk.

Aarstiden de affattes var fra Begyndelsen til Slutningen af Mai Maaned. Behandling: I den første Vinter fik de Halm i Joldgaarden og næsten ligesaa mange Turnips som de kunde fortære; i Mai kom de paa Græs; i November kom de paa Turnipsfoder hele Vinteren, og paa Græs den første Uge i Mai.

En Twilling-Kvie blev købt sidste Uge i April; efterat den det første Aar var holdt paa almindeligt Foder, indgif den paa en Sweepstak, at fremstilles i Juni, da den vilde være to Aar gammel. Den blev strax sat paa Græs paa den almindelige Græsgang. I November ansloges dens Vægt til 28 Steen, og den blev nu sat paa Rotabage, Hø og Diefage, hvoraf den fortærede 448 $\mathcal{H}$, desuden 4 Skpr. Bonnemeel og 2 Skpr. Byg. Den kom derpaa paa Græs igjen den første Mai og fra den Dag af fik den hverken Korn eller Røge. Den 23de Juli var det den almindelige Mening af de bedste Dommere, at den veiede 58—60 Steen (812—840 $\mathcal{H}$) og havde altsaa vundet

30 Steen i 30 Uger (14 $\mathcal{R}$ om Ugen altsaa, eller 2 $\mathcal{R}$ om Dagen).

I April 1808 faae Hr. Bailey hos Hr. Arrow-smith otte Aaringer, der vare bestemte til den Fednings-Maade, som det ovenfor er beskrevet denne Herre fulgte. De vare meget magre, veiede ikke meer end 15 Steen Stykket, og havde de været budne til Salg paa et Marked, vilde Ingen, som var ubekjendt med Racen, have givet meer end $4\frac{1}{2}$ til 5 $\mathcal{L}$ for Stykket.

Hr. Walton, til Middleton i Teesdale, har brugt at sælge sine Stude, i en Alder af $2\frac{1}{2}$ Aar gamle, og erholdt fra 20 til 30 $\mathcal{L}$ for Stykket; deres Vægt var mellem 50 og 54 St. (700 og 756 $\mathcal{W}$), ikke fedede med noget Slags Sæd. Dste købte han, for et Forsøgs Skyld, Kalve saavel af den forædlede som gamle Race i Egnen, og han fandt altid, at hans eget Tillæg blev federe i en Alder af to Aar, end de Andre af tre Aar, skjøndt de bleve fodrede og holdte aldeles eens.

Til et Forsøg, for at erfare hvormeget Kjød der vandtes ved det givne Fødder (Turnips), fandt Hr. Mason, at tre Stude under tre Aars Alder hver havde vundet 20 St. i 20 Uger. De tre Stude veiede i Gjennemsnit 70 St. (680 $\mathcal{W}$) Stk.

I 1816 vandt Hr. Neshams Stud, tre og et halvt Aar gammel, Præmien, der var udsat af Durhams Agerdyrknings-Selskab; dens Vægt var: de 4 Fjerdingger 96 Steen $1\frac{1}{2}$ $\mathcal{R}$ ($1345\frac{1}{2}$ $\mathcal{W}$); Tælgem 11 St. (154 $\mathcal{W}$); Huden 8 St. $1\frac{1}{2}$ $\mathcal{R}$ (112 $\mathcal{W}$).

Major Rudd, til Marton i Cleveland, vandt Cleveland Agerdyrknings-Selskabs udsatte Præmie i 1811 for den bedste Stud under tre Aar gammel, der ingen Kjørne havde faaet. Studen blev solgt til en Slagter for 10 s. pr. Steen og veiede da den slagtedes, tre Aar og tretten Dage gammel: de 4 Fjerdinger 96 St. (1344 $\mathcal{H}$).

Afdøde Hr. Robertson, til Ladykirk ved Berwick-upon-Tweed, har meddeelt følgende Dplysninger om Korthornede, der vare tillagte af ham, og paa saa Undtagelser nær, fedede uden Kjørne.

1794. En Dre 4 Aar 10 Maaneder gammel, veiede: de fire Fjerdinger 145 St. 3 $\mathcal{H}$ (2033 $\mathcal{H}$); Tælgen 24 St. 7 $\mathcal{H}$ (343 $\mathcal{H}$).

En Stud under fire Aar: de fire Fjerdinger 106 St. (1484 $\mathcal{H}$); Tælgen 19 St. 7 $\mathcal{H}$ (273 $\mathcal{H}$).

1814. En Stud 3 Aar 9 Maaneder gammel: de fire Fjerdinger 101 St. (1414 $\mathcal{H}$); Tælgen 15 St. (210 $\mathcal{H}$).

1815. En Stud 3 Aar 11 Maaneder gammel: de fire Fjerdinger 112 St. 7 $\mathcal{H}$ (1575 $\mathcal{H}$); Tælgen 26 St. (364 $\mathcal{H}$).

En Kvie 3 Aar 8 Maaneder gml.: de fire Fjerdinger 89 St. (1246 $\mathcal{H}$).

1817. En Stud 3 Aar 9 Maaneder gml.: de fire Fjerdinger 95 St. 10 $\mathcal{H}$ (1340 $\mathcal{H}$); Tælgen 17 St. 10 $\mathcal{H}$ (248 $\mathcal{H}$).

1822. En Dre 4½ Aar gml.: de fire Fjerdinger 135 St. (1890 $\mathcal{H}$); Tælgen 21 St. (294 $\mathcal{H}$).

En Broder til denne Sidstnævnte, $3\frac{1}{2}$ Aar gml.: de fire Fjerdinger 133 St. (1862 H); Tælgen 21 St. (294 H).

En Stud 3 Aar 10 Maaneder gml.: de fire Fjerdinger 124 St. (1736 H); Tælgen 17 St. (138 H).

En Stud 3 Aar 8 Maaneder gml.: de fire Fjerdinger 112 St. (1568); Tælgen ikke veiet.

En Stud, tillagt af Oberst Coofe, til Dufston ved Doncaster, fedet paa Kartofler og Halm, blev slagtet da den var 2 Aar 22 Dage gml.; dens fire Fjerdinger veiede 72 St. (1008 H).

Hr. John Kennie fremstillede ved et Møde af Districthians Agerdyrknings-Selskab, i November 1823, en Stud mellem 18 og 20 Maaneder gml., hvis fire Fjerdinger veiede 118 St. 1 lb. Smithfield Vægt (945 H).

Samme Herre fremstillede for det Skotske Høilands-Selskab (Highland Society of Scotland) en Stud 2 Aar 4 Maaneder gml., hvis fire Fjerdinger veiede 153 St. 7 lb. Smithfield Vægt (1231 H). Ligeledes en anden Stud $3\frac{1}{2}$ Aar gml., hvis fire Fjerdinger veiede 169 St. 7 lb. (1359 H); Tælgen 30 St. 1 lb. (241 H).*

*) Det overordenlige Dyr, der fornylig fremvistes under Navn af "Lincolnshire Oxen", var, skjøndt opdrættet i dette Shire af Lord Yarborough, en reen Korthornet, baade paa Fædrene- og Mødrene-Side. Dens Høide var fem Fod sex Tom. over Bovene; elleve Fod ti Tom. fra Næsen til

Skulde det synes, at denne Beretning var bleven vel vidtløftig, ville disse mange Exempler dog i det Mindste tjene til at bevise, at det korthornede Kvæg er en ganske udmærket Race som Fedekvæg.¹

Det er imidlertid anført i Begyndelsen af denne Beskrivelse, at dette Kvæg forener de to Egenheder, man hidtil har anseet som uforenelige, og herved er naturligviis meent Anlæg til hurtig Fedning i Forbindelse med gode Meieri-Egenheder.

Det kunde see ud som om man vilde nedsætte andre Kvægracer, dersom man gif ind paa en Underfølgelse af, hvorfra det kom, at det er en almindelig Mening, at Dyr, der have Anlæg til hurtig at blive fede, sjelden give megen Mælk. Det er en utvivlsom Sandhed, at ethvert Fortrin hos Kvæget — enten det bestaaer i Beskaffenheden af Kjødet, Anlæg til Fedning eller til at yde megen Mælk — kan forøges eller formindskes blot ved at Opdrætterne henvende deres Opmærksomhed paa et enkelt af disse Diemeed; og dersom Opdrætteren indrømmer eet Diemeed en fortrinlig Bigtighed, ville de andre lide i det Forhold de blive forfømte.

Forbedringen af de Korthornedes Kropbygning har været saa overrassende og med Rette saa høit agtet, at Mange have ladet denne alene tildrage sig

---

¹ Halens Ansættelse; elleve Fod een Tom. i Omfang, og tre Fod tre Tom. tværs over Hofterne, Bovene og Midten af Ryggen. Bryttet var ikkun 14 Tom. fra Jordan, og den stod 1 Fod 10 Tommer mellem Forbenene.

deres Opmærksomhed, og Meieri-Egenskaberne ere ikke blevne agtede. I en saadan Tingenes Tilstand har enhver Fremgang mod eet Punkt været en ligesaa stor Tilbagegang fra et andet; fordi det samme Middel, hvorved man stræber at forøge een særdeles Egenskab, ogsaa vil forøge Feilen, forudsat at der findes en Feil.

Dette vil blive tydeligere ved et kort Exempel: Sæt at en halv Snees Dyr udvalgtes paa Grund af, at de besadde en særdeles Egenskab, hvilken man bestræbte sig for, efter et vist antaget Opdrætnings-System, at forøge og gjøre saa varige som mulig ved det Udvalg man gjorde. Kom de saaledes udføgte Dyr nu fra saadanne Opdrættere, der havde forsomt Malknings-Egenskaberne, vilde den sikke Følge blive, at den Parring, som udviklede og sikrede det attraaede Dimeed, vilde ogsaa forøge Mangelen med Hensyn til Malkningen, og gjøre begge — Fortrin saavel som Feil — vanlige hos Afkommet. Den Uvillie, der hersker hos Opdrættere, af forskjellige, og vi indrømme gjerne, undertiden paatrængende Grunde, mod Krydsninger med hinandens Besætninger, leder naturligviis uundgaaelig til at tillægge i samme Slægt (in and in); men dette maa, dersom der findes nogen Mangel med Hensyn til Malkningen, bidrage til at gjøre denne Mangel endnu større. Men heraf er det ogsaa klart, at slet Malkning hos et Kvægslag, der altid har været udmærket som gode Malkere, ikke er nogen nødvendig Følge af Kvægets Forædling i an-

dre Henseender, men en Følge af Maaden, paa hvilken Forædlingen gjennemføres. Anvendes nu dette Raisonnement paa det her omhandlede Kvæg, stadfæstes dets Rigtighed af Kjendsgjerninger; thi uagtet det ikke staaer tilbage for nogen anden Race som Fedeskvæg, kan det dog altid findes og tillægges med de fortrinligste Egenstaber som Meierikvæg. Maaſkee stod aldrig nogen rigeligere og stadigere Malksko over en Malkespand, end Moderen til Hr. Berrys Tyr, og kun sjelden har man seet en saadan Kjødfrø som dens, da et Uheld gjorde det nødvendigt blot at halvfebe den. Tyren selv havde et overordenlig Anlæg til at ansætte Kjød, og dens Kalve saae ud af Iver som smaae Køer. Hele denne Tyrs Afkom er virkelig baade udmærket som Meieris og Fedeskvæg. Der er mange Exempler paa, at de høist forædlede korthornede Køer malkte omtrent 15 Potter (four gallons wine measure) Mælk Morgen og Aften; og det er aldeles vist, der behøves kun at Opdrætteren er opmærksom, for at vedligeholde denne Egenstaber i enhver ønskelig Grad. Det vil her være paa rette Sted at anmærke, at den overordenlige Mængde Mælk man faaer af den uforædlede Korthornede, erholdes sjelden eller aldrig af den forædlede; men en middelmaadig god Malksko af sidste Slags vil man finde giver ligesaa meget Smør som den uforædlede Kø, da der ingen Tvivl kan være, om at Mælken er af en langt fortrinligere Bestaaffenhed. Det er ogsaa ganske rimeligt, at dette maa være Tilfælde, og at den gunstige Forandring

i den dyrkede Oekonomi, der frembringer en overordentlig Afsondring af Kjød og Fedt, ogsaa maa vise sig virksom i Fedmen af andre Afsondringer. For 3—4 Aars Tid siden beedigedes for vedkommende Dyrigheds=Person i Amerika, at en indført, forædlet korthornet Ko frembragte i Gjennemsnit 20 $\mathcal{L}$ Smør om Ugen.

Hvorfomhelst det korthornede Kvæg er bleven anvendt til Krydsning med andet Kvæg, har dets Fortrinlighed været aabenbar, saavel med Hensyn til Meieri=Egenskaber, som i enhver anden Henseende. Vi kunne ikke negte os den Fornøielse at meddele Læseren de Oplysninger i denne Henseende, som indeholdes i følgende Brev til Udgiveren af "British Farmers Magazine". Brevet lyder i Korthed saaledes:

"Bed at give en Beretning, i Nr. 27 af Deres fortræffelige Magazin, om min to=aarige Stud, tilføiede De tillige et Udtog af mit Brev, angaaende Fordelen af at krydse Køer af forskjellige Racer med forædlede korthornede Tyre. Til Bestyrkelse af denne Mening, som ikke flygtig er antagen, men grunder sig paa adskillige Aars practiske Erfaringer og nøie Opmærksomhed paa flere Benneres Forsøg i Løbet af de sidste sytten Aar — sender jeg dem hermed Portraitet og en kort Beretning om en af mine to=aarige Durham og Devon Kvier, som nylig er slagtet hos Hr. William Daniel i Abergavenny, og knytter dertil nogle korte Bidnesbyrd fra adskillige af mine personlige Benner om Fordelen af dette System.

"Kvien var Afkommet af den anden Krydsning, og af lysgraat Fod. Den veiede slagtet: Kjødet 708 $\mathcal{R}$ og skjært Fedt 98 $\mathcal{R}$; og man indrømmede, det var det fedeste Hoved af den Alder, der nogensinde var seet i Abergavanny. Den kælvede en dødsødt Kalv omtrent sex Uger før Juul; malkedes guld den 17 Januar og slagtedes den 10 Juni. Solgtes for 19 £ 3 s 6 d.

Den levende Bøgt var den 8 Juni . . .	1232 $\mathcal{R}$
Dito den 17de Januar . . .	840 —

Tilvært i 140 Dage	392 $\mathcal{R}$
------------------------------	-------------------

"Da jeg ret vel kjendte den herskende Fordom mod^o og Mistro til Krydsning, udbad jeg mig alle Nabolagets Landmænds, Dydrætters og Studestalders Opmærksomhed ved Fedningen af denne Kvie. Mange kom ogsaa for at tage den i Dicsyn, da den først blev opstaldet, og kom ligeledes gjentagne Gange i de fem Maanedes, Fedningen varede, og Alle stemmede overeens deri, at de aldrig havde seet et Hoved, der saa hurtig trivedes. Den fik aldrig Oliefager.

"Jeg har seet mange fortræffelige Hoveder efter forædlede korthornede Tyre og langhornede Køer; og i Sandhed jeg kjender intet Tilfælde, hvor en af disse Tyre bragtes til en Ko, og Afkommet ikke overgik Moderen; men den Krydsning, for hvilken jeg især fører Ordet, og med hvilken jeg er bedst bekendt, er den med Devon-Koen. Jeg har bestandig bemærket, at enhver gjentagen Krydsning frembragte en forholdsmæssig Forbedring i Størrelse, Bestaffenhed af Kjødet

og Næmhed til Fædning. Stedse have de viist sig som fortrinlige Malkere, der holde Melken indtil sex—otte Uger før de skulle kælte; ja jeg veed mange Exempler paa, at de aldrig have været gølge siden de første Gang kælte; og saa ansete ere de allerede som Malketøer, at en af mine Benner, som bortforpagtede Meierier, fortalte mig, at Meieriforpagterne gave ham henved 2 £ Sterling meer om Aaret for hver halv- eller trekvart-blods Koe, end de vilde give for Køer af andre Racer.

”En af mine Benner havde omtrent en halv Snees Devon-Køer, smaae vare de vel, men af fortrinlig Beskaffenhed, og af disse begyndte han, for henved tyve Aar siden, at tage Tillæg efter en forædlet korthornet Tyr. Han har siden uden Ophør brugt Tyre af dette Slag. Ved enhver paafølgende Krydsning er hans Besætning forædlet i en meget betydelig Grad; og det eneste Spor af Devonerne jeg kunde opdage, da jeg for et Par Aar siden saae dem sidste Gang, var en egen Livlighed i deres Løb. Han tillægger omtrent tredive Stykker om Aaret og sælger almindeligviis sine Treaarige om Høsten for 17 til 22 £ Stk.; og jeg veed han har, endog paa Markeder, solgt Kvier i Kaly til Prangere for 30 £ Stk. Hele hans Besætning bestaaer af udmærkede Malkere. Her have vi da tyve Aars Forsøg og vedvarende Forædling.

”I Løbet af de sidste otte Aar har jeg sendt mange Nord-Devon-Kvier til Irland, til Benner i forskjellige Egne, hvoraf nogle kun have meget maadelige Jorder.

Jeg sendte ogsaa to unge Durham-Tyre af Hr. Henry Berrys Tillæg, for at frydse dem med. Alle have de frydset dem med forthornede Tyre efter min Anbefaling, og de give mig de meest tilfredsstillende Beretninger herom. De anføre, at de to-aars gamle Halvblods ere ligesaa fremmelige og gode, som de tre-aars gamle Devoner, og alle ere de gode Malfere. En af disse Tyre, efter Hr. Berrys Mynheer, har været fremstillet fire Gange i tre forskjellige Grevstaber, og har hver Gang taget den første Priis. Den blev i Fjor solgt for 60 Guineer, og springer nu for 1 £ hver Ko."

"Brynberry, ved Abergavenny.

C. S. Bolton."

Det er en almindelig Mening, at de Korthornede ikke due til Arbeide, og i en vis Henseende maa man indrømme dette; men da man ikke har anført den sande Grund, gjør det ingen Skade fortelig at omhandle denne Sag. At de baade ere villige og i Stand til at arbeide, derpaa fjender Forfatteren et Exempel blandt mange andre. Han eier nemlig selv et Spand af to-aars gamle Stude, der stadig arbeide ni Timer om Dagen; et System han paa ingen Maade vilde anbefale, hvis ikke Omstændigheder, der staae i Forbindelse med Overtagelsen af en ny Forpagtning, som for Tiden ikke er skiftet til Studestaldning, nødte ham dertil. De arbeide fortræffelig; men tilvisse bør Kvæg, der, som ovenfor er viist, afsættes ligesaa fordelagtig til Slagting i en Alder af to Aar, som

andre Race i en Alder af tre, ja endog i fire Aars Alder, som almindelig Regel, aldrig benyttes til Arbeide. Paa det Trin Dydrætnings-Kunsten nu er kommet, burde overhovedet intet Hø ved benyttes efter et System, der er begrundet i Nødvendigheden af at søge Erstatning ved Arbeide for det Tab, der foraarsages ved den sildige Udvipling. Men hvor enkelte Omstændigheder gjøre det fordeelagtigt, arbeide de Korthornede, og da især Tyrene, overmaade godt, hvad ogsaa deres Føielighed tyder paa; der findes ved ethvert Agerbrug mange Arbeider, ved hvilke en Tyr med Fordeel kan benyttes, og da Tyrene af denne Race ere geneagne til at blive ubrugelige, formedelst den Mængde. Kjøb de anlægge ved at holdes paa Stald, vilde Arbeide med Maade i de fleste Tilfælde være gavnligt for dem, man holder til eget Brug.

Det forædlede korthornede Kvægs Lød er rødt eller hvidt, eller en Blanding af begge i en uendelig Forskjellighed, der ofte frembringer den meest glimrende Effect. Det hvide Lød er det meget rimeligt, de have fra en tidlig Krydsning med den vilde Race; og naar dette Lød viser sig, er det altid meer eller mindre forenet med et rødligt Skær paa Spidserne af Ørerne, hvilket ogsaa er et Kjendetegn ved det vilde Kvæg. Af andre Lød end disse her nævnte findes ingen rene forædlede Korthornede. Der gives et Slag store, grove Korthornede, som især findes i Lincolnshire, og paa Smithfield-Sproget kaldes "Lin-

colns"; disse sælges almindeligviis til lavere Priser end andet Kvæg. De ere hyppigt sorte, sorte og hvide, blaagraae eller lysgule; men de ere ikke beslægtede med de forædlede Korthornede, uden for saavidt at disse med temmeligt Held ere blevne anvendte til deres Forædling. Et lignende Slag store og grove Korthornede af disse forkastelige Rød — thi de staae almindeligviis i Forbindelse med en slet Bessaffenhed af Kjødet — er fremherskende i nogle af de midterste Grevskaber. De fortære en stor Mængde Foder, have en meget huul og slet Lænd, samt overdreven svære Bovyblade. Eierne af denne Race have begyndt paa Krydsning med de forædlede Korthornede, og Meieri- Eierne i Gloucestershire ere saa levende overbeviste om Fortrinligheden af dem, at de med Begjerlighed gribe efter Alt det, der nærmer sig dem i Rød, eller kaldes ved det Navn. Skulde denne Race vedblive at nyde den behørig Opmærksomhed, og derved vedligeholdes i dens nuværende Fortrinlighed, er det vistnok ingen overdreven Formodning, at den inden lang Tids Forløb vil forandre Kvægets Character i de fleste store Opdrætnings-Egne. Det vilde for nogle Aar siden være anset for utroligt, men det er ikke desto mindre en Kjendsgjerning, at de ere nærved at fortrænge selve Herefordren; og den opmærksomme Rejsende, som seer deres Rød komme ham for Die i Egne, hvor han mindst skulde vente det, maa antage, at de trænge sig paa allevegne.

Der er intet Punkt Hr. Berry, i hans fortræf-

felige Beretning om det forædlede korthornede Kvæg, saa overbevisende har oplyst som Værdien af dette Kvæg, formedelsk dets Forbindelse af Fuldkommenheder. Dette var en Sag de tidligere Forædlere (improvers) ikke toge i Betragtning. De udviklede de Korthornedes Næmhed til Fædning og tidlige Modenhed; men de forsømte og vare i Begreb med at miste deres Malnings-Egenskaber. Dette er ogsaa den store Feil hos mange nyere Opdrættere, og heraf reiste sig den almindelige Mening, at i Forhold som Fædnings-Egenskaberne ved et Hoved forsøgedes, formindskedes dets Værdi for Meieriet.

Yorksire Koen, der nu næsten udelukkende bruges som Besætning ved de Londonste Meierier, er et uantasteligt Beviis paa Muligheden af at forene de to Egenskaber til en høi Grad af Fuldkommenhed, men ikke paa samme Tid: de følge paa hinanden, efter som det er fordeelagtigt for Meieri-Eieren. For tyve Aar siden var Yorksire Koen, i Sammenligning med andre Racer, ligesaa meget yndet paa Londonner Torvet som nu. Den gav mere Mælk i Forhold til den Mængde Foder den fortærede, end man kunde have af nogen anden Race; men naar den havde været i Meieriet i fire—fem Aar, begyndte den at falde af, den malkedes derfor gold og solgtes; thi det tog for lang Tid at bringe meget Kjød paa dens Knokler, og naar man da beregnede Udgiften ved at bringe den i Hulb, fandt man, at det var fordeelagtigt at sælge den mager for hvad man kunde faae, og dette var sjelden over 5 £ Sterl.

Efterhaanden begyndte imidlertid nogle af de flogtigere Opdrætttere for dette Marked at indsee, at de, ved med Forsigtighed at hylde Hr. Berrys Grundsætninger for Udvalg — ved at udsøge en forædlet korthornet Tyr, hvis Afkom i Almindelighed vare Malkere, da at krydse nogle af de gamle Yorkshirer med den, og derpaa gaae tilbage til det gamle Blod, men dog have Opmærksomhed paa Moderens Malknings-Egenskaber, samt det almindelige Anlæg til disse Egenskaber hos Faderens Afkom — kunde tilsidst erholde en Race, som kun havde mistet lidet af den nye Races Fødnings-Nemhed og vedligeholdt, i en næsten uformindstet Grad, den gamle Races Fortrinlighed som Malkesvæg. Deraf kommer det, at mange Køer i de Londonste Meierier ere saa smukke Prøver af de forædlede Korthornede man vil ønske. De yde maastee ikke fuldt saa megen Mælk som de gamle, men den de give er af en bedre Beskaffenhed; og hvad enten Meieren beholder dem et Aars Tid eller noget længer — og dette kommer meer og meer i Brug hos disse Folk —, eller han malter dem i tre—fire Aar, blive de, saasnart de ere golde, ligesaa hurtig fede som de bedste af den forædlede Race. Hr. Perkinson fortæller om en af disse Køer, at den, efterat være malket til den 5te April, sloges paa Græs med de andre Køer, folgtes den 5te Juli, efter 91 Dages Græsning, og havde i denne Tid vundet næsten 2 s. om Dagen i Værdi.

En saadan Yorkshire Ko, som malter godt saalænge det forlanges og derpaa hurtig kommer i

Slagtnings-Huld, bør have et langt og noget smalt Hoved (en storhovedet Ko vil sjelden ret blive fed eller give megen Mælk). Diet maa være straalende, men dog have en egen Venlighed og Rolighed i Udtrykket; Næven tynd og Hornene smaae. Halsen bør ikke være saa tynd, som den almindelige Mening ellers kræver hos en god Mælkko, den kan vel være tynd henimod Hovedet, men den maa snart begynde at blive tykkere, især naar den nærmer sig Bovenene. Doglappen maa være lille; Brystet, om end ikke saa bredt som ved dem, der have et ualmindeligt Anlæg til Fedme, dog langt fra at være snevert, og bør staae godt frem for Benene; Ryggen i en vis Grad fjødsfuld, ja endog vise Tilbøielighed til Fyldighed; Omfanget bag Bovenene skal være noget dybere, end det almindeligviis findes hos de Korthornede. Ribbenene skal sprede vidt ud, saa at Kroppen faaer saa rund en Form som muligt, og ethvert af dem bør staae stærkere ud end det foregaaende lige til Lænden, og der ved frembringe — hvis overhovedet en Mælkko just skal være noget videre forneden end foroven — saa stor Brede som muligt for de bedste Kjødpartier. Den maa være velbygget tværs over Hofterne og Krydset, og længere her end Mælkkoer i Almindelighed; men skulde den være lidt for kort her, maa den dog ikke være svær. Staaer den end lidt høit paa Benene, maa det dog ikke være for høit. Laarcne noget tynde med et ringe Hang til Kofaser, eller den maa være huul-laaret (sickle-hammed) bagtil. Halen maa være tyk

foroven, men falde tynd af nedentil. Huden bør være blød og have lidt og grovt Haar. Man indrømmer almindelig denne Kø store Melkaarer, og skjøndt disse ikke have noget med Iveret at gjøre, men føre Blodet fra den forreste Deel af Brystet og Siderne til Kjønnsdelene, antyde store Melkaarer dog et stærkt udviklet Aaresystem, der er gunstigt for Affondringen i Almindelighed og altsaa ogsaa for Melkaffondringen. Det allervigtigste ved en Malkesø ville vi tilsidst nævne, nemlig Iveret; det maa helst være temmelig stort i Forhold til Dyrets Størrelse, dog ikke altfor stort. Det maa være tilstrækkelig rummeligt, for at rumme en ordenlig Mængde Melk, men ikke for klodset, at det ikke skal blive tykt og belæsset med Fedt. Huden paa Iveret bør være tynd og fri for Knuder overalt. Patterne maa være af middelmaadig Størrelse, staae lige langt fra hinanden paa alle Led, af samme Størrelse ligesaa Iveret og næsten til Enden, hvor de bør endes i en Art Spids. Naar de ere for vide nær ved Iveret, flyder Melken altfor frit ned fra Iveret og bliver i dem; og naar de ere for brede i Enderne, ere Hulkerne i dem ofte saa store, at Køen ikke kan holde Melken tilbage naar Iveret begynder at blive fuldt og tungt. Iveret skal isvrigt være omtrent af eens Størrelse for og bag, eller, skulde der være nogen Forskjel, bør det være fyldigere og bredere fortil end bagtil.

Den Mængde Melk nogle af disse Køer give er meget stor. Det er paa ingen Maade ualmindeligt for dem, først paa Sommeren at give 30 Quart (36

Potter) om Dagen, og man har enkelte Exempler paa, at de have givet 36 Quarts (fulde 41 Potter); men det almindelige Maal kan anslaaes til 26—30 Potter. Man siger, at denne Mælk ikke giver en forholdsmæssig Mængde Smør; og at om disse Køer altsaa end kunne være fordeeltige der, hvor Salget af Melken er den vigtigste Gjenstand, ville de dog ikke svare Regning i Meierierne i Almindelighed.

At deres Mælk ikke indeholder samme Forhold Smør som de Langhornedes, det Skotske Kvægs og Devonernes, er ganske troligt; men der er Grund til at antage, man har overdrevet Forforskjellen, og at Mængden af Melken meer end bøder paa dens mulig ringere Bessaffenhed. Den Gang den forædlede Race først kom op, var Fordommen imod den meget stor i denne Henseende, og der gjordes nogle Forsøg, efter hvilke Resultatet syntes at være, at Melken af en Ryloeo Kø gav dobbelt saa meget Smør som den af en forædlet Korthornet. Man fik to Unzer Smør af Ryloens Mælk, og kun een af den Korthornedes.

Dette vakte Talsmændene for den nye Race, og de foretog nye Forsøg, hvis Resultater vare mere fordeeltige for de Korthornede. Hr. Bailly giver en Beretning om et Forsøg, der er anstillet af Hr. Walton til Middleton.

Han tog sex Køer i Fleng ud af sin Meieri-Besætning, og erholdt følgende Bægt Smør af een Qvart (knap $1\frac{1}{2}$ Pot) Mælk af hver især, nemlig:

Nr. 1 . . .	3 oz 6 dwts
2 . . .	1 - 6 —
3 . . .	1 - 12 —
4 . . .	1 - 10 —
5 . . .	1 - 14 —
6 . . .	1 - 6 —

10 oz 8 dwts, hvilket deelt mellem sex gjør henved 1 oz $14\frac{1}{4}$ dwts, eller omtrent $\frac{1}{3}$ Bægt Smør af samme Mængde Mælk. Derefter skulde den større Mængde Mælk, den korthornede Ko yder, give den et afgjort Fortrin, naar man ligefrem tager Hensyn til Productet.

Dette Forsøg bragte en anden god Egenstabs for Lyset ved det foræblede korthornede Kvæg, hvilken, om end ikke ganske ubekendt, dog ikke tilstrækkelig var agtet paa, at den nemlig blev bedre som Meieriko efter som den blev ældre. Den Ko, af hvis Mælk 1 Quart gav over 3 Unzer Smør, var sex Aar gammel; de andre fem vare ifkun to Aar gamle: og i alt Fald godtgjorde dette Forsøg, at dens Mælk var federe i dens 6 Aars Alder, end da den var to Aar gammel. Dette er en Sag, der i høi Grad fortjener nærmere Undersøgelse.

Kyloen og det langhornede Kvæg synes kun at bekymre sig lidt om Forandring af Eng og Græsning; den korthornede finder sig derimod ikke saa godt i Forandring, dens Mælk er i Begyndelsen hverken saa rigelig eller god som den siden bliver.

Der har hersket en Fordom mod den store forædlede Korthornede, og den hersker maaskee endnu hos nogle Meieribesiddere: at denne Race fortærer en altfor stor Mængde Foder; man antog ogsaa paa Grund af Koens gode Hulb, at den var geneget til at anlægge Kjød istedetfor at give Mælk, derfor vælges helst en noget mindre Ko, der ikke bærer for mange Tegn paa gode Fednings-Punkter.

At der er stor Forskiel paa den Mængde Foder, de forskjellige Racer Kvæg fortære, derom kan der ingen Tvivl være, og at det Korthornede indtager den høieste Rang blandt Uederne er ganske klart; men vi have aldrig kunnet finde, at Forskiel i Størrelsen ved samme Race gjorde nogen betydelig Forskiel i Ude-lysten, eller det fortærede Foder. Naar Kvæget staaer Side om Side i Stalden, og Erfaringen har lært os at kjende den passende Mængde Foder et Hoved omtrent behøver, finde vi, at det lille Hoved æder sit Foder og at det større sjelden æder meer, om man end byder den det. Der kan af og til være Forskiel i den Foder-mængde, der fortæres af forskjellige Dyr, men denne hidrører langt oftere fra Constitutionen, eller fra en anden ubekjendt Grund, end fra Forskiel i Størrelse. Men Erfaring har uigjendrivelig beviist, at det større Hoved, af samme Race og under samme Forhold, giver den største Mængde Mælk.

Erfaring har beviist endnu en Ting, at gode Fednings-Punkter hos en Ko, og selv at den er i vel godt Hulb, ikke nødvendigviis virker paa dens Mælk-

Egenskaber. De bevise egentlig kun, at den har Anlæg til at blive fed; men dette Anlæg vil ikke fremkaldes til nogen skadelig Virkning paa dens Malkning, før den efter Naturens Orden, eller forsætlig gøres gold. Den vil give næsten ligesaa megen Mælk som dens utrivelige Nabo, og det Mælk af en bedre Beskaffenhed, og i en Alder af fire, fem eller sex Aar kan den sættes mod hvilkensomhelst Kyloe, med den Forvisning, at det kun vil koste lidet at gjøre den slagtefærdig, naar man ikke længer vil benytte den som Malkkø. Det er denne Grundfætning, der nu følges i mange af Londons Meierier, ved at omskifte Køerne saa ofte; om dette imidlertid, selv med den Hurtighed, hvormed disse Hoveder blive fede, er den bedste og fordeelagtigste Fremgangsmaade, skal ikke her undersøges.

Nogen Tid efter Hr. Walton's ovenansførte Forsøg, anstillede Hr. Calvert til Sandysife ved Brampton følgende Jagttagelser over den Vægt Smør en af hans forædlede Køer gav ham. Mælken behandlede for sig selv, og han fik efterfølgende Antal Pund Smør om Ugen: — 7, 10, 10, 12, 17, 13, 13, 13, 15, 16, 15, 12, 13, 13, 13, 14, 14, 13, 12, 12, 13, 11, 12, 10, 10, 8, 10, 9, 10, 7, 7, 7.

Heraf sees, at der tjærnedes 373 P Smør i et Tidrum af 32 Uger. Køen gav 33 Potter Mælk om Dagen ved Midsummers Tid, og i Gjennemsnit næsten 24 Potter om Dagen i 20 Uger. Den gav mere Mælk medens den gif paa Græs end medens

den staldfodredes om Sommeren, paa Grund af den stærke Hede. Den var i sex Uger lam af Klovesyge (soul in the feet), hvilket mindskede Mængden af Mælk i den Tid; og Forsøget ophørte, da man ikke havde Turnips nok, og hele Besætningens Mælkning tog stærkt af. I de første fjorten Dage efter Kælvingen fik den lidt straaet Korn, men fra den Tid af og indtil Begyndelsen af Turnips-Tiden, levede den ene paa Græs, eller nogen afflaet Klover, naar den holdtes paa Stald formedelst den stærke Hede. Græsningen var paa ingen Maade af fortrinlig Bessaffenhed.

Efter en saadan Kjendsgjerning, der er langt fra at staae som den eneste i sit Slags, kan der ingen Tvivl være om Muligheden af at danne et Mælkslag af de Korthornede, der vil overgaae enhver anden Art i hele Riget. Ja vi tør maaskee paastaae, uden at frygte Gjendrivelse, at England har en saadan Race, og at der kun udfordres nogen Omhu ved Udvalget og Krydsningen af den, for at gjøre den fuldkommen varig.